

Lakewood Daf Yomi

PRESENTED BY SRULY BORNSTEIN

לע״ן

ברוך דוב ז״ל בן יבלחט״א משה חיים ווידרא נ״י
הרב שמעון דוד בן ר' יעקב יוסף איידער זצ״ל

מראה מקומות רשפי אש

לע״ן מרים שיינדל בת יצחק״א אפרים שמעון סינאוויץ

(6) זכמים דף ד': ז'
 (7) [ע"ש] (3) [גשל דף 5.
 (8) [ע"ש פירש"י [מוספתא]
 (9) זכמים דף א"ה.
 (10) [מוספתא דף ד']
 (11) לקמן דף ע"ה: [ע"ש]
 (12) זכמים נ"ח ע"ה. (1) [לקמן]
 ע"ה: יומא לט: נ"א: יצמים
 מ. שטענדע. ד. זכמים כג
 ע"ה [ע"ה נמוח ע"ה].
 (13) דף ד"ה. (14) דף ד'
 (15) זכמים ד. י' שם ה.
 (16) ע"ש דף ע"ה (ג) סב.
 (17) ע"ש ע"ה. (18) סב.
 (19) לקמן דף סב. וישני
 (20) ועין תוס' זכמים ד.
 ד"ה וישקן. (21) ע"ה רש"י
 בתחלת המדוד.

תורה אור השלם
(א) ויהי לכם למשמרת
עד ארבעה עשר יום
חודש הזה יקראו
אתו כל קהל עדת
ישראל בין הערבים:
[שמות יב, י]

(ב) ואם ימנע הבית
מקדושת משה ולקח הוא
ושכנו תקרב אל ביתו
במקבת נפש אדם
לפי אכלו ושתו כספו
[שמות יב, יז]

[illegible]

לִינֵיָא שְׁוֵרִיָא.
פִּירוּשׁ לְשׁוֹן קוֹרְסִי (רַש"י)
קוֹמָה דָּף מִטָּה ע"ב ע"ד וְעִין
עֶרְוֶן עֶרְךָ קֶרֶס ב'ִ
וְחוֹסְפּוֹת ז"ק דָּף פג
ע"א ד"ה לְשׁוֹן וְז"ב דָּף ז'
ע"ב ד"ה (לְקוֹרְסִי).

וַיִּשְׁנוּ אֶת־רִגְלֵיהֶם וְיָמָיו
הַמִּסְפָּרִים קָרְבוּ וְיָמָיו
הַיְדוּשִׁים מִקְרָבָיו שִׁיחַ
זָנוּ קָדַם אֶל־כָּל־לֹא
שָׁמַיִל. וַיִּשְׁנוּ בְּצַבּוּר־
שִׁיחַ קָרְבָּן לֹא־
לְמֹרֶת הַכֹּל נִעְלָיו
(וּבְחִינָה) [ד.]. וַיִּשְׁנוּ
דִּתְרָתִי לֹא־דוּקָא.
אֶת־ג' דְּמֵהִי חֲרֻשָּׁה
דְּפִרְסִין אִכְלָה מִרְמֵי אֶת־
עֵינִי כְּדִמְפָּסָה וְאִלֵּין
[ש.]. וַיִּרְבֵּי פְנֵהֶם
וַיִּרְבֵּי דְרָבֵם וַיִּרְבֵּי
רַבְרָא שְׁמוֹנֶה אָמִי עֲלֵיהֶם
[ש.]. (וּבְחִינָה) בְּצַבּוּר [ב]

יה א מ"י פט"ו מהלכות
פסולי מוקדשין הלכה
יא:
יב ב מ"י פ"ג מהלכות
ק"פ הלכה ה:
ב ג מ"א מהלכות
ק"פ הלכה ד ופט"ו
מהלכות פסולי מוקדשין
הלכה יב:
בא ד מ"י פ"ב מהלכות
ק"פ הלכה א:
בב ה שס הלכה ג:

[illegible]

וַיִּשְׁנֶן לאחר מיתה. ושינוי בעלים אינו לאחר מיתה שמה משום דכתיב לפר עליי ולא על תצדקו^(ד) ומה לאו בר פירה גמורה הוא אלא שנחמץ להביאו והך דשמעתין אחיא להדיא כמ"ד שיעצדא דלוריי וכרז אסי אמר רב^(ה) צפ"ק דקדושין (ד' י:.) דמוק הוה דתנן האסא שמתה יצאו יורשין עולתה דצ"ע שלל הפרשתה ממיה אצל לרב ייחוד אמר שמואל דאמר והוא שהפרשתה ממיה אצל לא הפרשתה לא משום דשיעצדא לאו דלורייא אלא כמורה עליו נפקותא מין שינוי קודם לשניו בעלים דלאחר מיתה כיון דבשניו קודם [ממין] אינו היותם חייב הפרשה אחר חתומה ומיהו י"ל דמ"א אם הפרשה בעלים שמי עולות לאחריות שאל חפסל האסא יצא השניה ואם לאו חסא השניה חולין אי גמי שינוי קודם אסור לגנות אחר מיחה דאמר גריס וצחים (ד' י:.) ועדים מי שרי לשניו זה אצל שניו לרעה לרעה אפי' אסור כיון דאינו לאחר מיתה^(ו):

למנויו ושלא למנויו
איום ולמהורים כשר
שול משום שנא' ^(א) בין
לחמיד כשר ובלבד
זו עד שזרק החמיד
^(ב) כיצד שלא לאוכליו
קן כיצד שלא למנויו
ישחמו לשם חבורה
^(ג) במכסת מלמד
א למנויו יכול שחמו
ר על המצוה וכשר
הכתוב ^(ד) שנה עליו
ס' הוא כאדם שאומר
אשכחן שלא למנויו
^(ה) אמר קרא ^(ו) איש
תקש אוכלין למנויו
שחמו

וְכֵן מִשְׁמַע בְּיַד לְוִי (ד' עח): דְּמִסְק רַב דְּלֹאֵר אִסְרֵיהּ לֹא מִעֲבָד כִּדְבִי נֵתָן וְלֹא קִבְּרֵי כִרְ' וְהִיטֵי מִשּׁוֹם לְפִרְסוּיָא אֲפֻקֵּי חֲכָמִי: **לְאוֹכְלִין** ^{פ'נא ד'} אֲרִי' עֲדֵלִים וְעוֹמְאִים כִּרְלוֹ וְסֵחִי מֵהֶאֱרָא קִרְא דְּלֵם בִּלְכֹּד דְּמִיִּין לֵלֵא מִזְּ אֲכִלֵי לִיה חֲשִׁי כִרְלוֹ שְׁלֵא לְאוֹכְלֵי וְכֵן מִשְׁמַע בְּפ"צ דְּחֻזָּחִים (ד' כג): דְּקֹאֲמֵר קִסְקִסְבִּי וְקִי דְרוֹם עֵטֹמ מִשְׁלֵחַ קִרְבִּנְחִיו ס' פֶּסֶח וְהִימְרִי בְּחִמְסָא וְנִסְפִּסוֹת מִכְּלָן אֲחִין הִפְסֵחַ נִשְׁטַט אֲלֵה לְגִמְנוֹ וְיִחְסַף אֲכֹלְוֵי לְגִמְנוֹ מִשְׁמַע בְּיַדֵּי דְטֻמְאָה נִפְקָן לֵן מֵרֵשׁ לֵן אֲכִלֵי:

ועצודות ובשאר קרבות ומי יפסדו בנמוי וי"ל דשלא למנוי אין זה
עצודות בעלים דשינוי בעלים לא פסיל אלא בירקא^ק כגון שוחט את מקבל
ומומליך על מנה לזרזו לשם אחרים או זרק לשם אחרים אבל שוחט
ומתקל ומוליך לשם אחרים פסול דרומכר^ק עליו נפקא לן^ק ושלח למנוי
שוחט שלא למנוי ולא פסיל אלא בשחיטה דרוקא כדכתיב תחטבו
והדווקא צפסא ולא בשאר קרבות וא"ת וימא הואיל וגלי שלא לאכליו
בשחיטה ה"ה בשאר עצודות כדא"י פ"ק דרובים (ד' י:) פסק שלא
לגמשי מוצח פסק שאר עצודות מלא לן הואיל וגלי גלי ואור"י דלא
פסול כיון דגלי בכל הקרבות מלא עליו לבעלים שלא חובה וגבי שחט
אשדכמו פסול בעד מייבשו אין לנו לתקן: **לשחט** משמע ל"ל מנה

וְשִׁיתְכֶם בּוֹ עֲרִיבִים, אִם שָׁחַטוּ לְמִמּוֹ עַל מַנֶּה שִׁיתְכֶם וְ שִׁאִים
 וְהָיָה וְהָיָה גִּרְאָה לָרֹ"י דִּה"ץ פְּלִיגָי שָׁחַט לְאֹכְלוֹ עַל מַנֶּה שִׁיתְכֶם
 וְקִרְאָה דְּמִינִי עֲבֵר לְכַחֲרֵי דְּמַחַד קִרְאָה לְפִי אֲכָלוּ וְפָקִי וְלִפִּי מַחֲדָה
 וְעוֹלְעֵרִים דְּוִדְקָא שָׁחַט לְמִלּוּי ע"מ שִׁיתְכֶם עֲרִיבִים פֶּסַל לְרֵי מַחֲדָה
 וְיִיקָרָה דְּבֵר דֶּאֱמָרָה לְפָסוּת וְהָיָה לְמַחֲדָה שִׁאִים בְּטוֹלָה שְׁמַחְתִּי וְיִישָׁר וְחִסָּה
 וְהָיָה לְנִזְחָה שֶׁן פְּסוּלָה שֶׁלֹּא לְאֹכְלִין בְּפֶסַח שְׁמַחְתִּי דְּלִיכָא מֵאֵן דְּפִלְגִי
 וְהִרְבַּח מַחֲדָה וְצִי' כִּיֵּל לִוְיִין (ד' פס:) דְּמַחֲסִי שָׁחַטוּ לְאֹכְלוֹ לְזִרְזִי דְּמו
 וְאֵלֶּה וְזִרְזִי דְּמו דֶּלֶת מִיֵּקֶשׁ לְרֵב מַחֲדָה וְכֵן יֵשׁ בְּמִקְלַת סְפִירִים וְיִרְבֵּא
 לֹא חִשַּׁב וְהַחֲפֶזֶר אֵלֶּה חִשַּׁב לְזִרְזִי הַלְּאִמְלִי הַבֶּשֶׂר לְעֵרִים וְאִפִּי רֵב
 לְדִכְרֵה וְשִׁחְמוּתָה דְּוִדְקָא אִם חִשַּׁב לְהַלְלִי שֶׁלֹּא לְאֹכְלִין וְלִפִּי רֵב
 אִשֵּׁי לִפִּי אֲכָלוּ תְּסוּסִים וְהִיטִי דָּלִין מַחֲדָה אֲכָלוּ וְיִישָׁרִים:

ישיבת "אחרי מיתא" מתנו מצא קרבן אצו ואס שסחו שלל לשמו
לאל עלה לשם חוצה ואחריות הקרבן מוטל על נכסי המה וארץ להביא
ישנו בקרבן צבור קרבן יחיד: אכל בשינוי בעלים. מחשב
בדבר אחר הוא ואליו בארבע עבודות בשאר זמנים ללא פסח

לכפרה לא יזין שינוי בעלים אלא
תאמר בשנינו בעלים
בארבע עבודות ואינו
בצבור בביחוד ואף עי
תרתיו מיהא דקוא דר
דלא היו פסולו בגופו ר
היא שינוי קודש גמי ר
היא ותו הא דאמר ש
מיתה ולרב פנחס בר
מיתה ולרב פנחס בר
שינוי^ב בעלים לאו
למבור תרתיו מיתה ר
רבא * פסח ששחטו
בשינוי בעלים געשה
בזמנו ופסול: **מתני'**
ושלא למגווי לערל
לאוכליו ושללא לאוכל
למולים ולערלים לפ
שחטו קודם חצות^ג
הערבים שחטו קודם
שיהא אחר ממרם בו
ואם נזרק כשר: **גמ'** ת
לשום חולא או לשום
נמוני עליו תבורה ור
אחרת מנהני מילי^ד
שאין הפסח ששחט א
שללא למגווי יהא כע
ת"ל במכסת תבוסו
לעכב ר' אומר לשון ס
דחבירו כוס לי מלה
שללא לאוכליו מנא
לפי אכלו תבוסו א

ועלֵם פּוֹלֵל אֶחָד־שֵׁנִי לִמְחֹזֵב כִּפְרָה כְּמוֹתוֹ דִּלִּיק מִלִּפְנֵי מִלְכָּם עָלֵי
עָלֵיו וְלֹא עַל חֲמִירוֹ אֲלֵמָה שֵׁנִי עָלֵם פְּסוּל בְּחִצּוֹ דְּמוֹת דְּחִידָה
וּמִמְחִיבֵי¹³ כִּפְרָה כְּמוֹתוֹ וְחֵי לֹא לֹא פְסוּלִי: וְאַשְׁמֵי דְתִרְתִּי. מִהֵן פִּירֵי־
אֲחֵי דְרוּקָא. כְּלוּמָר אֶל פִּירֵי נִינְהוּ חֲרָמִי מִיֵּהָ דְרוּקָא וּמִפְרָסוֹ וְאִיזֵל
חֵי חֲרָמִי לֹא דְרוּקָא: פְּסוּל מִתְּשֵׁב לֹא מִיֵּהָ פְסוּל הֹוֹק: וְאִרְבֵּי
כִּפְרָה דְּחִצּוֹת אֲמִרָה: שֶׁנֶּפֶס בְּעָלִים אֲמִירָה מִיֵּהָ. הֹוֹק שִׁמְטוֹ
לְגַס עָלֵם אֲחֵרִים תִּרְךָ הַיּוֹרֵשׁ לִהְיוֹת אֲחֵר: בְּמִי שֶׁאֵין לֹו בְּעָלִים.
בְּמִי שִׁמְטוֹ בְּזִמְנוֹ שֶׁלֹּא לְגַס עָלֵם. וְחֵי שִׁמְטוֹ שֵׁנִי עָלֵם אִינוֹ
בְּזִמְנוֹתָ כְּדִלְמִר¹⁴ אֵין מִתְּשֵׁב אֲוֹלָמִים בְּזִיקָה וְחֵי אֲפִסָּר לִזְמַר כֵּן
מִתְּשֵׁב לֹא לְאֲוֹלָמֵי מַגִּינֵי עָלֵין כֵּן וְבִשְׁמִיטָה הֹוֹק דְּגָלִי חֲרָמִים וְלֹא
בְּשִׁבְעָר עֲזוּדוֹת אֲבָל מִתְּשֵׁב שֶׁלֹּא לִמְנוּיָה דְּהִיטוּ שֵׁנִי עָלֵם עִיקָרָה
מִתְּשֵׁב הֹוֹק דְּלִיִּיק לְקַמֵּן בְּשִׁמְטָתוֹ¹⁵ בְּזִיקָה וְכִפְרָ¹⁶ עָלֵיו וְלֹא עַל חֲמִירוֹ:
מִתְּשֵׁב "אֲוִיבֵיו וְשִׁיָּא אֲוִיבֵיו בִּשְׁדֵּי. דְּמִקְנָת אֲוִלָּמִין לֹא פְסִילֵי
מִפְרָסוֹ עֲטֵמָה: מִבְּרֵם דְּכָדוֹ. שֶׁלֹּא יִקְרֹשׁ כְּדִי שִׁיָּה רִחִי
וְאִיזֵל לְאֲוִלָּמִין: אֵין נִזְרֵם. קוֹדֵם לְחִמְדֵּי בְּשֶׁר אֲלֵעִי" דְּלִמְנָן (ד' עט.)
וְאִמֹּר דָּבָר שֶׁאֲחֵר צוֹ עֲבֵר צִינֵן הֶעֱרֵם וְגו' לֹא מִפְּסִיל בְּחֵי:
נִבְנָ' מִכְּסָה. לְשׁוֹן מַגִּינֵין כְּמוֹ אֵת מִכְּסָה הֶעֱרֵךְ (וִיקָרָא כו):
חֲרָמִי. חֲרָמִי חֲסִמֵּי אֲחֻמוֹת קִרְיִין לֹו לִינְגָה שׁוֹרִיבֵי: כּוֹס.
שִׁמְטוֹ לִמְיֹמְרָא דְּבִשְׁמֵת שִׁחִיטָה תִּרְךָ לְהַשְׁכִּיחַ לִמְנוּיָה: אֲפִי אֲבִילֵי.
הֶרְחִיא אֲבָל פֶּרֶט לְחֹולֵה וְלִזְקֵן וְלַעֲרַל וְאִפִּילֵי הֵן מַגִּינֵין:
שִׁמְטוֹ

ומזונו הא פשיטא דפסול לבי' דהיינו שינוי בעלים דפסול נפקא וכן
 שאשים אוכלין כגון חולה וזקן דפסול מה דר' חסדא כמו דערלים אש"י
 מכללל מירי דהא לאוכלי ושאלי לאוכלי דכשר היינו משום דרש"א מלמולי
 אש"י מירי לשם ערלים אפי' בר חסדא מודה דאין מחשבה לאוכלין
 (ד' ז') דקאמר אשכחן וצחה שחר עפרות ומנלי וי' מימאי וילף מוצאה
 דאין מחשבה אוכלין בורקה עוד דרב אשי מסיק דרבה לא פליג בזה
 שכל לאוכלי פסח עמנו כשר ואדם יולא וי' ר' חובבא לא גרסינן לזרין
 אפי' דדוקא נקט על מנה שיחפצו שחיבז להחכפר כ' ערלים אכל א
 חסדא מודה דכשר דלא שיינן בורקה מחשבה פסול דלכילי אלא
 פסול דמשיכה ודאי עיין לשם בעלים הראויים לאוכלי דלכילי
 אש"י

סא:

תמיד נשחט

פרק חמישי פסחים

מסורת הש"ס
עם הוספות

א) [לקמן עמ': רע"ט
בתור"ה ולעכב, 3] פי צו
פרשתא ח ה"א, ג) מנחות
יז, 7) לקמן סב, ה) עו
ע"ב.

תורה אור השלם

א) וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל
מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן זֶאת חֻקַּת
הַפֶּסַח כֹּךְ בֶּן גִּבּוֹר לֹא
יֵאכָל בּוֹ: [שמות יב, מג]
ב) וְכִי יִגֹּד אֶתֶּךָ גֵּר
וְעָשָׂה פֶסַח לִי הַמּוֹלַד לוֹ
כֹּךְ גִּבּוֹר וְאִין יִקָּרֵב
לְעִשְׂתּוֹ וְהָיָה כְּאַוֶּרַח
הָאָרֶץ וְכָל עַרְלָא
יֵאכָל בּוֹ: [שמות יב, מח]

הגהות וצינונים

א) בראשונים וכ"י נוסף
איתמר: 3] צ"ל דמו
(רש"י):

ליקוטי רש"י

[שייך לעמוד א]

ש"ס א"ב כ"ו. לכולה
ולקמן שאין יכולין לאכול
כזית ואין צו מנויין אחרים
אלא הן. פסול. דאיש לפי
אכלו כתיב (שמות יב)
הראוי לאכול. וש"ס
פ"ב כ"ו. ימנו עליו
חצורה זו ושחטו לשם
חצורה אחרת. פ"ב כ"ו.
ישראל שמתו אחיו מחמת
מילה והן פסולין מלאכול
צין הערבים [זבחים יא
ע"א]. שחטו קודם
פ"ב כ"ו. של צין הערבים
כשר ואע"פ שלחמיה
מזה לאחרו כדמינא לעיל
(דף יג). יאומר דבר
שנאמר צו עברו וצין
הערבים לדבר שלא נאמר
צו אלא צין הערבים לדבר
שם [פ"ב כ"ו]. פ"ב כ"ו.
ישראל שמתו אחיו מחמת
מילה והן פסולין מלאכול
פסח דכתיב כל ערל לא
יאכל צו (שמות יב).
פ"ב כ"ו. נמי אסורים
בקדשים וזכרת הן על
אכילתן [לפ"ל ס.].
שנאמר בין הערבים.
וכמה פעמים שנה הכתוב
לעכב בקדשות ומנו צ"ד
הן מנויין דהא לפי אכלו
צבאי קרא כתיב גבי
מנויין [שם כג.]. הבתוב
שנה ע"ד פ"ב כ"ו.
ומקרא ימירה נפקא לה
ע"כ [וינא לט: דיה
שאין]. פ"ב כ"ו.
קריב הוא ללשון ארמי
ואומר אני שזה לשון
גמרת ירושלמי ואומות
העולם קורין אותו ליג"א
שור"א [סוטה מט:].
איתקש [זבחים
פ"ב כ"ו]. מה מנויין
מעבדי אף אוכלים מעבדי
שחטו לעומדים
ולעללים ולחולה ולזקן
שאין יכולין לאכול כזית
פסול ואפי"ן הן מנויין דהא
לפי אכלו צבאי קרא כתיב
גבי מנויין [זבחים כג.].
[ע"כ שייך לעמוד א].

אין מחשבת אובד"ן.
חולס וזקן מריקת דם
דאיש לפי אכלו לגבי
שחיטה כתיב [לקמן עמ'
ע"ב]. לשחיטה גלי צה
רמנא [להלן ד"ה וכו'].

שחטו. להאכילו למולין מנויין אצל יתכפרו צו צוריקתו ערלים או
מנויין או שאין מנויין: אין מחשבת ערלים צוריקה. לא מהני
לפסול וטעמא מפרש לקמיה: מנא אמינא דה בוי. רישא דצרייתא
וכל ערל לא יאכל צו: יבול יפסול. ערל: בני חבורה הבאין עמו.
שאם נמנו עליו מולין וערל שמתו
אחיו מחמת מילה ושחט לשם כולם
יכול יפסול: הואיל וטומאה פוסלת.
אם שחטו לטמאין דבעינן הראוי
לאוכלו כדכתיב איש לפי אכלו תכוסו
תשחטו. ולתנא קמא דלית ליה לשון
סורסי צתריה כתיב ושחטו אותו:
וער"ה פוסלת. מהאי טעמא נמי
דראוי לאכילה צעין: מה טומאה
לא עשה בה מקצת טומאה. כגון
לטמאים ולטהורים: כב"ל טומאה.
כאילו נשחט כולו לטמאים. ולקמן
פריך מאי שנה טומאה דפשיטא ליה
ומאי שנה ערלה דמספקא ליה: וזמן
פוסל. שחטו על מנת לאכול הימנו
כזית חוץ לזמנו נעשה כולו פיגול
והיינו מקצת זמן שלא חישב אלא על
כזית הימנו כדכתיב אם האכל יאכל
וגו' ותניא צתורת כהנים² וצוצחים
(דף כט.) כוף אונך לשמוע צמחש
לאכול מזבח צום השלישי הכתוב
מדבר וכתיב האכל האכל אכילה
כזית³: ערלה וטומאה אינה נוהגת
בשאר צחים כפסח שכן ערל וטמא
משלחין קרבנותיהן⁴ דלא מעכבא
צו אכילת צעלים: ערלה לא הותרה
מכללה שאין שום קרבן נאכל
לערלים דילפינן ציצמות (דף עג.)
דערל אסור בקדשים דאחי צקל
וחומר מפסח הקל וזמן נמי לא
הותר לשום קרבן לאוכלו חוץ לזמנו
וטומאה הותרה מכללה כדמפרש
לקמן⁵ הפסח שנה צטומאה נאכל
צטומאה: ת"ל זאת. חקת הפסח
וכתיב צהיהא פרשתא כל ערל לא
יאכל צו: מאי זאת. היכי משמע
מזאת דאינו פוסל צני חצורה הצאין
עמו על כרחיך מילתא אחריתי
קאמר והכי קאמר ת"ל וכל ערל עד
דאיכא כולה ערלות וזאת אחת
דלא תימא הוא הדין לצריקה דכולה
ערלות מיהא פסלה ציה אם שחטו
למולין על מנת לזרוק דמה⁶ לערלים
לצדס: תלמוד לומר זאת. דמשמע
צעודה א' הוא דפסלה ערלות
והיינו שחיטה דהיא תחלה לעצודות
והיא הוצרכה אצל מנויין ואוכלין
כדמפרש: וכו' מאי קו"א דצריקה.
דתימא האי זאת אשחיטה קאי

ולמעוטי צריקה היינו קולא דהא לא אחרצי מחשבת אוכלין אצל צריקה דשחיטה גלי צה רחמנא הלכך מסתברא דזאת דפסול כולה ערלות
אשחיטה קאי ולא צוריקה וזאת משמע מיעוטא: ורב חסדא. דאמר לעיל יש מחשבת (אוכלין) [ערלים] צוריקה אמר לך האי זאת לאו
לקולא גבי צריקה הוא אלא לאחמורי עליה אחת והכי קאמר זאת היא דמקצת ערלה לא פסלה צה אצל צריקה אפי' מקצתה פסלה:
וכי תימא מאי חומרא דצריקה. משחיטה דמוקמית קולא דמקצת ערלה לא פסלה אשחיטה אצל צריקה אפי' מקצתה פסלה היינו
חומרא דילה דלא מקיים פיגול אלא צוריקה אם חישב צאחת מארצע עצודות על מנת לאכול הימנו כזית חוץ לזמנו פיגול הוא
וחייצין עליו כרת אפילו אכל ממנו חוץ זמנו כדכתיב (ויקרא ז) והנפש האוכלת ממנו עונה תשא וצלצד שיעשו כל עצודות שלאחריה
שלא צפסול אחר אלא או צשחיקה או צכשרות על מנת חוץ זמנו או על מנת פיגול כמותה אצל חישב צאחת מעצודות שלאחריה פסול אחר
כגון חוץ למקומו שז אין צו כרת כדאמר' צוצחים (דף כח:) וצמנחות צפ' שני (דף לו:) הרגאה כתיבה צפיגול נאמר לא ירגה צפיגול ונאמר
צכשר מיום השמיני והלאה ירגה כהרגאה כשר כך הרגאה פיגול מה הרגאה כשר עד שיקרצו כל מחיריו צכשרות אף הרגאה פיגול עד שיקרצו
כל מחיריו או צפיגול או צכשרות אלמא לא מיקצע וודאי של פיגול אלא צוריקה שהיא סוף העצודה דכל שעתא קאי צספק שמה יחשב פסול
אחר צעודה הצאה ויפקיע שם פיגול ממנו: מתקוף דה רב אשי. צין לרצה צין לרצ חסדא ממאי דהאי וכל ערל עד דאיכא כולה
ערלה משמע דנייתי זאת למעוטי צריקה למר לחומרא ולמר לקולא ות"ל זאת דקתני תנא מילתא אחריתי קאמר דילמא זאת דקתני
תנא אמילתיה קאי ומינה יליף דאינו פוסל צני חצורה הצאין עמו ומשום דכל ערל כל דהו משמע והכי קאמר יכול יפסול צני חצורה דכל
ערל כל דהו משמע ושז לא יאכל צו שום אדם: ת"ל זאת. עצודה שלמה צעין צערלות ולעולם לא שנה שחיטה ולא שנה צריקה שזין:
צהאי

שחטו למולין על מנת שיתכפרו בו ערלים
בצריקה א"ר חסדא אמר פסול רבה אמר
כשר רב חסדא אמר פסול יש מחשבת
ערלים בצריקה רבה אמר כשר אין מחשבת
ערלים בצריקה אמר רבה מנא אמינא לה
דתניא יבול יפסול בני חבורה הבאין עמו
ודין הוא הואיל וערלה פוסלת וטומאה
פוסלת מה טומאה לא עשה בה מקצת
טומאה ככל טומאה אף ערלה לא עשה בה
מקצת ערלה ככל ערלה או כלך לדרך זו
הואיל וערלה פוסלת וזמן פוסל מה זמן
עשה בה מקצת זמן ככל זמן אף ערלה עשה
בה מקצת ערלה ככל ערלה נראה דמי
דומה דנין דבר שאינו נוהג בכל הזבחים
מדבר שאינו נוהג בכל הזבחים ואל יוכיח
זמן שנוהג בכל הזבחים או כלך לדרך
זו דנין דבר שלא הותר מכללו מדבר
שלא הותר מכללו ואל תוכיח טומאה
שהותרה מכללה ת"ל^א זאת מאי זאת
אילימא דכולה ערלה פסלה מקצתה לא
פסלה האי^ב מוכל ערל נפקא אלא לאו הכי
קתני ת"ל וכל ערל כולה ערלה פסלה
מקצתה לא פסלה וכי תימא הוא הדין
לצריקה דכולה ערלה מיהא פסלה ת"ל זאת
בשחיטה הוא דכולה ערלה מיהא פסלה
אבל צריקה אפילו כולה ערלה נמי לא פסלה
וכי תימא מאי קולא דצריקה⁶ דאין מחשבת
אוכלין בצריקה ורב חסדא אדרבה לאידך
גיסא ת"ל וכל ערל כולה ערלה פסלה
מקצתה לא פסלה אבל צריקה אפילו
מקצתה נמי פסלה וכי תימא הוא הדין
לצריקה דעד דאיכא כולה ערלה לא
פסלה ת"ל זאת שחיטה הוא דמקצתה
לא פסלה אבל צריקה אפילו מקצתה
פסלה וכו' ומאי חומריה דצריקה דלא
מקבע פיגול אלא בצריקה מתקוף לה רב
אשי ממאי דהאי וכל ערל כולה משמע
דילמא האי וכל ערל משמע כל דהו
ערלה כתב רחמנא זאת דעד דאיכא
כולה ערלה לא פסלה לא שנה
אמר רב אשי רב חסדא ורבה
בהאי

רב חסדא אמר פסול. ואם תאמר מאי שנה משחטו למולים
ולערלים תריך דהתם יש מחשבת מולים צשחיטה אצל הכא
לא פתיכי מולים צצריקה: רבה אמר כשר. תימה לר"י יליף
מק"ו דפסול משינוי צעלים דמה הריני שוחט לשם פלוני דכשר
לזרוק דמו לשם פלוני פסול שוחט
לשם ערלים דפסול אינו דין לזרוק
לערלים נמי פסול וכי האי גוונא
עציד צוצחים (ד' י:) קל וחומר
אשלא לשמו ותירץ ר"י דשאני הכא
דרצה יליף מקרא לקמן ועוד אומר
ר"י דאיכא למיפרך מה לשינוי
צעלים שכן אם זרק לשם פלוני
דפסול תאמר צשוחט לזרוק לערלים
שכן זרק לשם ערלים כשר דאין
מחשבת אוכלין צצריקה לכ"ע
כדפרישית ואם תאמר היא גופה
יליף משינוי צעלים שהיא זורק לשם
ערלים פסול ושמה יש מיעוט למעט
אוכלים מצריקה ומיהו מתכוסו לא
משמע שום מיעוט אלא מיעוט
אחרונה איכא ועוד איכא למיפרך
מה לשינוי צעלים שכן פסול צכל
הוצחים: וכי תימא ד"ה לצריקה.
וכן רב אשי קאמר צסמוך לא שנה
שחיטה ולא שנה צריקה תימה לרבי"א
כיון דצריקה קילא דאין צה מחשבת
אוכלין היכי יליף משחיטה ואמאי
צינטרין השתא זאת:
דילמא האי כל ערל אפילו כל
דהו. אע"ג דפלוגמא
דתנאי הוא צסנהדרין (ד' עמ.) גבי
הכווה עשרה צני אדם צי מקלות
צכל נפש אי כולה נפש משמע או כל
דהו וכן צצכורות (ד' ג.) גבי כל
צכור רב אשי צא לסחור ראיתו
של רצה ולהעמיד הצרייתא כמאן
דאמר כל דהו משמע ועוד כדפי'
צקונטרס דצרייתא גופה מוכחא
דזאת צא להחיר מקצת ערלות
ולהכי פריך: כתב רחמנא זאת
עד דאיכא כולה ערלה. תימה
לשחוק מכל ועוד דנימא איפכא
דזאת ודאי כולה ערלה משמע כתב
רחמנא כל אפילו כל דהו וי"ל דידע
צעל הש"ס דצינטרין כל לשום
דרצה אחריתי ואצינטרין זאת לגלוי
דלא נדרוש מכל כל דהו אצל אי
הוה דרשי איפכא לא הוה ידיעין
כלל זאת למאי אחא:
האי
בשחיטה ולא שנה בצריקה

לשם חבורה אחרת.
ושפטנא בעינן למגורי
שנאמר במכסת נפשות
תכוסו על השדה. ואוכליו
שנאמר איש לפי אכלו
ואיתקש אוכלין למגורין:
אתמר שחטו למולין
על מנת שיתכפרו בו
ערלים רב חסדא אמר
פסול יש מחשבת אוכלין
בצריקה כלומר בעינן
שחשב בצריקה לאוכליו
מכין שחשב לערלים
שאין יכולין לאכול
שנאמר (שמות יב מח) וכל
ערל לא יאכל בו פסול.
רבא אמר כשר בתר
שחיטה אזלינן ואין
מחשבת אוכלין פוסלין
בצריקה כלומר אם זרק
שלא לאוכליו לא נפסל
הפסח. ירושלמי אמר ר'
יוחנן שחטו לאוכליו וזרק
דמו שלא לאוכליו כשר.
אמר רבא מנא אמינא
לה דאין מחשבת ערלין
בצריקה יכול לפסול בני
חבורה הבאין עמו. ודין
הוא הואיל וטומאה
פוסלת שנאמר (במדבר ט
ו) והיו אנשים אשר היו
טמאים וגו'. וערלה
פוסלת שנה וכל ערל לא
יאכל בו. מה טומאה לא
עשה בה מקצת טומאה
ככל הטומאה אף ערלה
לא עשה בה מקצת ערלה
ככל ערלה. [אין כלך
לדרך זו הואיל וערלה
פוסלת וזמן פוסל מה זמן
עשה בו מקצת זמן ככל
זמן אף ערלה עשה בה
מקצת ערלה ככל ערלה.
נראה למי דומה דנין
דבר שאין נוהג בכל
הזבחים [כמן] הערלה
שאין ערלה פוסלת אלא
בפסח אבל בשאר זבחים
לא דקימא לן ערל וטמא
משלחין קרבנותיהן.
מדבר שאינו נוהג בכל
הזבחים [הטומאה] שאין
טומאה פוסלת אלא בפסח
אבל בשאר זבחים לא
דקימא לן [טמא משלח
קרבנותיהן]. ואל יוכיח זמן
שנוהג בכל הזבחים. או
כלך לדרך זו דנין דבר
שלא הותר מכללה
הערלה מדבר שלא הותר
מכללו הזמן ואל תוכיח
טומאה שהרי הותרה
מכללה בצבור שנאמר
(שם ט) איש איש כי יהיה
טמא לנפש איש נדחה
לפסח שני ואין צבור
נדחה לפסח שני אלא
עושה בטומאה. ת"ל
זאת חקת הפסח דייק
רבא מאי זאת אלא לאו
הכי קתני ואל תוכיח
טומאה שהותרה מכללה
בצבור ת"ל וכל ערל אי
איכא כולה ערלות פסלה
ואי לא לא פסלה. וכי
תימא הוא הדין לצריקה
דאי אית בה כולה ערלות
פסלה ת"ל זאת בשחיטה
הוא דפסלה ערלה בצריקה
לא פסלה ומאי קולא
בצריקה לדחיה דאין
מחשבת אוכלין פוסלה
בצריקה כדאמרן. ורב
חסדא אדרבה לאידך
גיסא כולה ערלות פסלה
בשחיטה מקצתה לא
פסלה. וכי תימא הוא הדין
לצריקה דבצריקה נמי לא
פסלה עד דאיכא כולה
ערלות. ת"ל זאת
בשחיטה הוא דבעי כולה
ערלות אבל בצריקה אפי'
או מקצתן לאכול כזית מבשרו למחר פיגול וחייבין עליו כרת הנה לא מקבע הפסח פגול אלא מצריקה ואילך אבל בשחיטה לא דאי אפשר לחשב בשחיטה לשחטו למחר דהא היום שחט ליה. ורבא רב אשי ודחה האי
תירוצא לאמר. ממאי דהאי וכל כולם משמע דלמא האי וכל כולם משמע דאפילו מקצת ערלה כתב רחמנא זאת עד דאיכא כולה ערלות לא שנה בשחיטה ולא שנה בצריקה. וכי פליגי רבא ורב חסדא

(א) [לעיל קל"ט]. (ב) צ"מ
לח. (ג) [מכות טו. טז].
(ד) [שבת קטו. סוכה ג].
מרים טו. מכות יא.
(ה) י"ב ע"י נזיר דף נח.
בתוס' ד"ה הר"ף וכו'.
יעושה בטהרה מ"ש
בשם גמ' לידחי לית
ועשה רצונו דכאן נאמר
רק מדרחיה עשה (מהר"ב
רשב"ר). (ו) מכות טו.
(ז) וי. (ח) ויקרא יד. ה.
(ט) דברים כב. ה.
(י) נדרים פז. י. (י"ב) דברים
כו. כ. (י"ג) שבת פז.
(י"ד) ויקרא יט. יג.
(ט"ו) ויקרא ה. כג. (י"ז) י"ב
ע"י על דבריהם ביבין
שמעיה כלל ר"ב דף פג
ע"י (מהר"ב רנשב"ר).

הנהגות הב"ח

(א) גמ' אפסא אין שם
אלא אפרוח אחד:
(ב) שם ומאי אולמיה:

גליון הש"ס

[מכ"י גמרא וליתי
עשה ולידחי עשה.
י"ב ע"י מוס' פסחים דף נט
ע"י (ד"ה אחי עשה)
וכו']:

תורה אור השלם

(א) פי' יקרא קן צפור
לפניו בדרך קבץ עץ
או על הארץ אפרחים
או ביצים והוא רבצת
על האפרחים או על
הביצים לא תקח האם
על הבנים: (והרי"ב גג. ו.)
(ב) שלח תשלח את
האם ואת הבנים תקח
לך לפעם יושב לך
והארבע ימים:
(והרי"ב גג. ו.)

(ג) וקבץ המפטר את
גבדיו וגלה את כל
שערו ורחץ במים
וישאר יבוא אל
המפתח וישב מרחץ
לאהלו שבועת ימים:
(ויקרא יד. ח.)

(ד) לא תעשך את רעך
ולא תגזל לא תלך
פגשתי שביד אהרן עד
בקר: (ויקרא יט. יז.)

(ה) והיה פי' ויחטא ואיש
והשיב את הגולה אשר
גזל או את העשק אשר
עשק או את הפקדון
אשר הפקד אחר או
את האבדה אשר
בזא: (ויקרא ה. כג.)

הנהגות וצינונים

(א) צ"ל רב ורימה (כ"ה)
בכתי' וכו' במדור
הקודם ונחשב בכל
הדפוסים עקב שהיה
ברית "ר"י": (ב) צ"ל
מתניתין (ועב"י וכו')
בדפוס': (ג) צ"ל אלא
אפרוח (גליון) וכו'
בכתי': (ד) צ"ל לך
כך איתא במשנה
שבמשניות (גליון) וכו'
בכתי': (ה) בכתי' נוסף
דפסבור ואש"י: (ו) פקחתי ש"ח קיים וכו'. כצ"ל רש"ל (גליון): (ז) צ"ל ואינו לוקח עליו. רבש תמר): (ח) בכתי' ודפוס' נוסף דש"ח: (י) צ"ל שכתוב קודם בפרשה (דק"ס):

שילוח הקן פרק שנים עשר חולין קמא.

לא צריכא דעבר ושקליה דלאו עבריה בוי. (מכאן קשה לפי ריב"א
צ"ל אלו עוברין (פסחים דף מו): דלמחר אחרישה לא ליחייב הואיל
ומאי לכסויי זהו דם לפור והקשה והא יוס טוב עשה ולא תעשה
הוא ומיך דנתי דלא דמי מיהו אם עבר על אותו לאו אינו
לוקה דהא דלא דמי היינו משום
עשה אצל הללו כמאן דליחייב
דעשה דמי ליה והכא משמע דכל
זמן דלא עבר ושקלה איכא עשה
ולא תעשה ואריך לומר לפירושו
שמה דוקא לענין דלא לקי על אותו
לאו אצל לא מנדי ליה לגמרי:

איכא אין שם (ה) אפרוח אלא אחד או ביצה אחת פטור מלשלח דבעינן
אפרוחים או ביצים וליכא היו שם אפרוחים מפריחים או ביצים מזוזות
חייב לשלח שנאמר (ו) קן קן מכל מקום אם כן נכתוב קרא והאם רובצת
עליהם מאי (ו) והאם רובצת על האפרוחים או על הביצים לאקושי אפרוחים
לביצים וביצים לאפרוחים: **מתני'** שלחה וחזרה אפי' ארבעה וחמשה
פעמים חייב שנאמר (ז) שלח תשלח את האם צ"אמר הריני נוטל את האם
ומשלח את הבנים חייב שנאמר שלח תשלח את האם (ז) וטל את הבנים
והחזיר לה (ח) ואח"כ חזרה האם עליהן פטור מלשלח: **גמ'** א"ל ההוא מרבנן
לרבא (ט) ואימא שלח חדא זימנא תשלח תרי זימנין א"ל שלח אפילו מאה
פעמים תשלח אין לי אלא לדבר הרשות לדבר מצוה מנין ת"ל תשלח מכל
מקום א"ל ר' אבא בריה דרב יוסף בר רבא לרב כהנא אלא טעמא דכתב
רחמנא תשלח הא לאו הכי הוה אמינא לדבר מצוה לא עשה ולא תעשה
הוא ואין עשה דוחה לא תעשה ועשה לא צריכא דעבר ושקלה לאם דלאו
עבריה עשה הוא דאיכא ליתי עשה ולידחי עשה קמ"ל הניחא למאן (י) דתני
קיימו ולא קיימו אלא למאן דתני בטלו ולא בטלו כמה דלא שחטה לא
עבריה ללאו ותו לר' יהודה דאמר שלח מעיקרא משמע אפי' עשה נמי
ליכא אלא אמר מר בר רב אשי כגון שנוטלה על מנת לשלח דלאו ליכא
עשה הוא דאיכא (י"א) וליתי עשה ולידחי עשה (י"ב) מאי אולמיה דהאי עשה מהאי
עשה סלקא דעתך הואיל ואמר מר (י"ג) גדול שלום שבין איש לאשתו שהרי
אמרה תורה שמו של הקב"ה שנכתב בקדושה ימחה על המים והאי מצורע
כיון דכמה דלא מטהר אסור בתשמיש המטה דכתיב (י"ד) וישב מרחץ לאהלו
שבעת ימים אהלו זו אשתו מכאן שאסור בתשמיש המטה (י"ה) מהו דתימא
כיון דאסור בתשמיש המטה ליתי עשה ולידחי עשה דשלוש הקן
קמ"ל: **מתני'** (י"ו) הנוטל אם על הבנים ר' יהודה אומר לוקה ואינו משלח
והכמים אומרים משלח ואינו לוקה זה הכלל וכל מצות לא תעשה שיש
בה קום עשה אין לוקין עליה: **גמ'** בעי רבי אבא בר ממל טעמא דרבי
יהודה משום דסבר לאו שניתק לעשה לוקין עליו או דלמא בעלמא סבר
לאו שניתק לעשה אין לוקין עליו והכא היינו משום דקסבר שלח
מעיקרא משמע תא שמע גגב וגולן ישנן בכלל מלקות דברי רבי יהודה
והא הכא דלאו שניתק לעשה הוא דרחמנא אמר (י"ז) לא תגזול (י"ח) והשיב את
הגולה שמוע מינה טעמא דר' יהודה משום דקסבר לאו שניתק לעשה
לוקין עליו אמר ליה ר' זורא לאו אמינא לכו כל מתניתא דלא תניא בי
רבי

רבי לאו ועשה הוא ולא צ"ל קרא כלל לדבר מצוה ואנא ידענא דאין עשה דוחה את לא תעשה ועשה:
ותו צ"ל רבי יהודה דאמר. במתני' לוקה ואינו משלח ואמר לקמן דהיינו טעמא דרבי יהודה דקסבר שלח מעיקרא משמע כלומר לא תקח
האם אצל כשתמנאנה שלחנה ואם לקחה לא קאמר קרא דלשלחנה האו ליכא לאוקמא כשעבר ונטלה דהא אפילו לדבר הרשות עשה
ליכא ולא צ"ל עבריה ללאו ועשה דלאו צעמוד ושלח קאי: על מנת דש"ח. ואפילו לרבי יהודה צעמוד ושלח
קאי דהא לא עבריה ללאו ואי נמי לא משלחה מו ליכא לאו דהא כצ"ל לקחה צהיתר ותו לא קרינא ציה לא תקח ועשה איכא וס"ד
ליתי עשה דמנורע ולידחיה להכי צ"ל עטריך קרא: ומאי אולמיה דעשה. דמנורע מעשה דשלוש דמיסך אדעמיה דנדחיה: ימחה על
המים. פרשת סוטה יש זה הזכרות הרצה כחצות: אסור בתשמיש המטה. כמאן דלמחר צעמוד קטן (דף יז:) ימי ספירו וקל וחומר
לימי חלוטיו: אהלו זו אשתו. שו"י לכו ללהלכס (נשואים) לכו לכו אל אשה (שמות יט): **מתני'** טעמא
דכ"י יהודה דלוקה מפרש בגמרא: ואינו משלח. דאסור דעצד עצד: אין לוקין עליו. דלכא נמקו לעשה לומר אם עבר על
הלאו יעשה זאת וינצל לא תקח האם ואם לקח שלח: זה הכלל וכו' אין לוקין עליו. אלא אם כן לא קיימו תוך כדי דבור למאן
דתני קיימו ולא קיימו אלא משלח תוך כדי דבור ואינו לוקה ואם לא שלח לוקה ואריך לשלח (אחר לקחה משמע ולמאן דתני בטלו ולא
בטלו צ"ל עד שישחוט אותה ואי לא לא לקי: **גמ'** בעלמא. כגון לא תגזול (י"ח) והשיב את הגולה (י"ח) דהאם ליכא למימר קודם גזילה
משמע דהא לא גזל מה ישיב: ש"ח מעיקרא משמע. הכי קאמר קרא לא תקח האם אצל מה יש עליך לעשות כשתמנא קן
שלח תשלח את האם ואין כחן ייתק לעשה אלא עברת עשה ולא תעשה מפני שהעשה קדם: והשיב את הגולה. אף על פי שכתוב
אחרון (י"ח) צפרה על כרחך לאו שניתק לעשה הוא שאין השפה קודם גזילה וכשגול עבר על לא תגזול מנאל העשה נעטווה לאחר גזילה:

רבי

(א) צ"ל ואינו לוקח עליו. רבש תמר): (ח) בכתי' ודפוס' נוסף דש"ח: (י) צ"ל שכתוב קודם בפרשה (דק"ס):

בה אב גמ"י פ"ה מהל'
שטותה ה"ל וי' סמך
עשן פה טושי"ע י"ד ס'
רצ טעף ה:
כ ד מ"י פ"ה מהל'
טומאת נעמה ה"ל א:
כ ד מ"י פ"ה מהל'
שטותה ה"ל א וע"ש
סמך עשן פה טושי"ע י"ד
ס' רצ טעף ו:
בה ו מ"י פ"ה מהל'
סנהדרין ה"ל ג:

ליקוטי רש"י

פטור מלשלח. דהא
כיון דכח דכו ממוק
קרינא דכו (לשיל קלט).
תרי זימנין. ואין תק
שלח וזמנה שלח וזמנה
אפילו ארבע וחמש
פעמים חייב דדבר
הרשות. שאין צריך
לפטר אלא לאוכלה.
דדבר מצוה מנין. ה"ל
צריך לטור צ"א
המנורע מנין שאסור
על הבנים תלמוד לומר
תשלח (כ"ה לא). קיימו
ו"א קיימו. קיים את
העשה פטור לא קיימו
חייב שהעשה חקונו של
לאו הוא ואין הללו תלו
בצטול העשה שמעיה
שעבר הללו ממחר אלל
העשה יתן לעקור
המלקות ולכשילא לית
דין או קיים העשה ופטור
או ילקה (מכות טו. ע"ש
בתוס' ד"ה הניחא). קיימו
פטור לא קיימו כשאומוק
לו קיים מלקין אותו
(שם). בפ"ה ו"א
בטלו. דתני גמ' והמק
לעשה בטל את העשה
חייב על הללו לא בטל את
העשה פטור שגולו תלו
בצטול העשה ואינו נגמר
עד שצטול את העשה
גדלים צטול עולם שלח
יכול להקיים עוד (שם
פ"ה). ש"ח מעיקרא
משמע. לא תקח האם
אצל שלחנה קודם לקחה
ואע"ג דכתיב דבר לא
תקח לאו למימלא דלם
לקחת שלח וישיב לאו
שניתק לעשה אלא לאו
שקדמו עשה הוא (שם
טו.). ואין כאן לא שניתק
לעשה דלע"ג דכתיב שלח
תשלח אחר לא תקח לאו
למימלא דלם לקחת שלח
אלא לא תקח אלא שלחנה
קודם לקחה (שם יז.).
שהרי אמרה תורה
וכי'. לעשות שום דין
איש לאשתו בנדוק את
הסוטה ואם סוטה היא
יחא שלום ציניה.
שנכתב בקדושה.
שכתב בגמילה יתן ה'
אחר וגו' דכתיב וכתב
את האלות האלה וגו'
(נמדבר ה) (סוכה גג.).
ימחה על המים.
דכתיב סוטה (נמדבר ה)
ומחה כל מי המרים
והרצה הזכות נפרשה
ואפ"ה כתיב ויחטא כו'
(מכות יא.). והכמים
אומרים בוי. קסרי
שלח אחר לא תקח משמע
דכתיב והוא לית נמק
לעשה ואם לקחת שלח.
זה הכלל כל מצות
לא תעשה בוי. אין
לוקין עליה אלא קייס
העשה ופטור (שם טו.).

עין משפט
גר מצודה

יה אור השלם

תַּתָּה בַּכֶּסֶף וְצִרְתָּ

תנחלתם אתם

צריך להפריש הלו

אמר רב הונא הלכד

וַיֹּאמֶר לֵה בִי מִבֶּדֶד

המעשר תחילה אחד מהמשים לה

אחרים, והאידנא אין אנו מדקדקים מבל מנישרותיבם. צפרשה לויס כתי

לית תחליפא דמשמני' להו לררני ורמי רר חמא לעשרה

אמר רבי אמי שנים ושבת מצמרפין אמר ליה רב נחמי

גדולה ויחזור ויפריש תרומת מעשר [במדב"י, כט]. וכלים כחיו ולהביא חמץ כל למימרו דכל ז' תרומה

[illegible]

[ע"י חוס' שנת 77
: ד"ר רח' רח"ל]

מלוא 777

דמוקמת קרא דחיוב

מסורת הש"ס

הדפס מאתר אוצר החכמה tablet.otzar.org עמוד 205

מסורת הש"ס

נר מצוה

עד שיבליע. כגון ¹⁷המהתק שומן חטאת וסך ממנו עלי של שלמים וצביל צו ומכאן אנו למידים (פסחים מה.) היתר מנטרף לאסור צקדים ¹⁸ ואין ללמוד מכאן טעם בעיקר שאין זה טעם אלא ממש: תאב¹⁹ בחמור שבה. שהרי יש זה עכשיו שני מינין ²⁰ וכחומר שצנניהם תאכל:

אמאי. תיפסל משום האי פורחא:
 ניתי עשה. דואכלו אותם דכשירה:
 וידיחי. לא תעשה. ללא תאכל
 דפסולה ואע"ג דליכא לא תעשה
 באכילת פסולין כדלמרינן בפסחים
 פ' בכל שעה (דף כז.) כל שצדקש פסול
 בא הכתוב ליתן לא תעשה על
 אכילתו: ניתי עשה וידיחי. ניתי
 עשה דלכילת מוח דכתיב ואכלו
 את הבשר בלילה הזה: זאת התורה.
 הוקשו כוין זה לזה ללמוד זה על זה
 [כ] לכן הוקשו כוין לעולה דמה עולה
 טעונה כו': [כא] אי נימא מוזר. לקבלת
 דם ויליף מעולת סיני דכתיב
 וישלח את נערי בני ישראל וכתיב [כב]
 עולה החם: וישם באגנות. [כג] וכיון
 דהדור איחקוש כוליהו לשלמים
 דכתיב ביה צהאי קרא וילפינן
 מינה לקמן בשמעטין (דף כח.)

אִיכָא

וצפרק ג' מינין (מיד לז:) ולא נוקים
 דלא דחי ולכך נילף קדשים מקדשים
 עילויה ושקיל ליה מוח וי"ל ^(ד) דרצא

וְהַיּוֹדֵעַ מִכָּל הַמִּשְׁפָּחָה שֶׁנִּתְקַדְּשׁ בְּיוֹם הַבְּרִית וְהַיּוֹדֵעַ מִכָּל הַמִּשְׁפָּחָה שֶׁנִּתְקַדְּשׁ בְּיוֹם הַבְּרִית

(א) נראה לפני ה' והוא יעשה
והיה כח ה'תת וישם באגרות
והד"א ומהנהגה דבסמוך אית
יד לא משמע כן ול"ע.

אֶת־הַמִּצְוָה הַזֹּאת לַעֲשׂוֹת
 מִמְּנֵה (חֻקִּיךָ) אֶת־אֵלֶיךָ
 שָׂמִיךָ הוּא תִּפְסֵךְ.
 שָׂמִי פְסוּלֵה יִהְיֶה
 הַמִּטְעָם כִּגוֹן פִּיגוֹל וְ
 פְסוּל אַחֵר תִּפְסֵךְ אִם
 שְׂנֵאֵה מִמְּנֵה (פְּסָחִים
 הֵם). שָׂמִי הַמִּטְעָם
 פְּסוּלֵה כִּגוֹן שְׂעֵבֵר עֲלִי
 לֵילֵה יוֹם וְיִחְשְׁבֵהוּ כֵּן בְּשֵׁר
 שְׂנֵאֵה אִם בִּרְשָׁה שְׂנֵאֵה
 אֲסוּר כְּמוֹהוּ (בְּיָדֵי לֹדִי).
 הוּא יִפְסֵךְ הַשְׂנֵאֵה (חֻקִּיךָ
 שֶׁ) בְּיָדֵהּ.
 הַמִּטְעָם מִיֵּהֵא
 לְשִׁנְיֵה הִימָנֵה אֲסוּר
 אֲמִילֵה אֵלֶּה כְּמוֹהוּ שֶׁ
 כְּמוֹהוּ הַמִּטְעָם שְׂנֵאֵה כֵּן
 כְּפִיִּם כִּן קִטְלֵה וְיִחְשְׁבֵהוּ
 כְּמוֹהוּ וְיִחְשְׁבֵהוּ אֵלֶּה

(ז) כֹּל זָכָר בְּבָרְיִים יִאֲכְלֶנּוּ בְּמָקוֹם קָדֹשׁ יֵאָכֵל קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא: [ויקרא ז, תאכֹּלֶנּוּ כֹּף זָכָר יֵאָכֵל אֹתוֹ קֹדֶשׁ יִדְּוֶה לָךְ: (במדבר יח, י)]

הודפס מאתר אוצר החכמה tablet.otzar.org עמך

סימן לט

ג' שאלות קטנות

שאלה מהאלוף והתורני מו"ה זוסמאן גלונא.

בסימן ז"ו סעיף ה' פסק רמ"א באלמנה שמכרה אס מוחזק המקבל או הקונה מכרה קיים יע"ש. והטעם הוא כיון דאיכא פלוגתא דלחשובה הרא"ש אשה דינה כב"ח דאמריין מכאן ולהבא גובה ולחשובה רשב"א מהני מכירתה בכל מקום ולכן פסק דהמוחזק י"ל קיים לי. לא הצנתי לפ"ו מה שכתב רמ"א לעיל סימן ז"א סעיף ה' שהביא בשם חשוכה רשב"א אשה ששדכה בתה וכו' דאמריין איגלאי מלחא למפרע וכו' ע"ש דהא הצעל הוא מוחזק.

סעיף א' ברמ"א אלמנה שנשחקה וכו' עיין ב"ש
 ס"ק וי"ו. לא הבנתי לפי מה דקיי"ל תקיעת כף
 חמור כשזועה ולר"ח חמור משזועה למה נסמך
 ארמיהו שלה ולא על ת"כ שלה דבמ"כ לא מנינו
 שיטתך לאמירה.

סימן ס"ח צ"ש ס"ק א' ואם וכו'. ז"ע אי הוי מיגו להויא. לא ידעתי לפי דברי צ"ש צס"ק כ"ב שהקשה על סוגית הגמרא היכי מדמה וכו' ותייך כיון שאמר לא מנאחי נאמן מטעם חזקה ואיתרע שטר כתובה וכו'. וא"כ הכא לייכא חזקה מטעם דאיתרע מחמת יחוד ושטר כתובה בחזקתו ולא הוי להויא.

בענין המשחרר עבדו עובר בעשה

בשם חתן המזבח הוא התורני המופלא יניק וחכים מוהר"ר זלמן בהאלוף הנגיד והנדיב הקצין מוהר"ר מאיר פ"ב

מזוינא.

בע"ה מה שחנני אלהים במסכת גיטין דף ל"ח ע"ב.
 גופא אר"י א"ש כל המשחרר עבדו עובר צעשה.
 ומקשה גמרא ממעשה דר"א ומשני גמרא מזה שאני
 והנה במסכת ברכות דף מ"ו מצינן הגמרא מעשה דר"א
 ומקשה שם והא אר"י ולא נזכר שם שמואל, ועוד על
 מה דמשני גמרא החס במסכת ברכות מזה שאני
 מקשה גמרא והא מזה הבאה בעצירה ומשני שם
 מזה דרביס שאני והכא בגיטין לא מקשה גמרא על
 האי חירון מזה שאני והא מה"צ. והנה סוגיות הללו
 חמוהים ביותר ואמרתי קרוב לאמת דוקא בגיטין על הא
 דר"י א"ש לא קשה מידי והא מה"צ והחס בצרכות על

הערות הגאונים

(א) בסוף הספר הקשה חתן רבינו בהא דגיתין (די לית) דכל המשחרר עבדו כו', עיי"ש בדבריו ובדברי חותנו ז"ל והעירנו ידידי הרב המאוו"ג המפורסם החר"ץ ובקי שלשלת היוחסין ה"ר יצחק פינט הי"ו דומ"צ מבי"ד דק"ק מינסק יצ"ו שתמוה איך לא מחלק חתן המחבר והגאון המחבר בעצמו אשר עוד יאמר על דברי

חתנו כי דברים ישרים הם כו' עיי"ש דאי דמיון לזה. הלא שם בסוכה אחר שעשה העבירה שפיר יוצא במצוה דרבנן. אבל לכתחלה לעשות עבירה כדי לצאת מצוה דרבנן זה ודאי אסור אליבא דכו"ע אפילו לשמואל. וזה ברור.

(שערי ציון)

גמרא שפיר והא מה"צ דמסכת נדרים דף י' ע"א מביא אדם כבשמו מקשה שם חוס' ומימא מה מעילה שייך בשלמים וי"ל דנהי דמעילה ליכא, איסורא דאורייתא מיהא איכא כדאמר בר"ה דף כ"ח בשופר של שלמים לא יתקע ואם תקע לא ינא עכ"ל חוס' בנדרים. ולענ"ד אינו מוכח כלל דמנ"ל לחוס' להמציא דין חדש דאיסור דאורייתא איכא ומעילה ליכא (ב), אלא בודאי דחוס' קשה להו למה לא יהיה יונא אם תקע בשופר של שלמים אם לא שאיסור דאורייתא איכא. אבל לענ"ד אפשר לומר דהא בר"ה ר"י היא ומש"ה לא ינא אף דליכא איסור דאורייתא בשלמים מ"מ איסור דרבנן הוא והוי מה"צ ומשום כך לא ינא אם תקע לר"י אבל לעולם איסור דאורייתא ליכא. היונא מזה מוכח דר"י חייש למה"צ אף שהעבירה אינה אלא איסור דרבנן וכמו דאמרין במסכת פסחים דף ל"ה ע"ז אבל לא בטבל טבל פשיטא ל"ז בטבל טבל דרבנן שזרעו בענין שאינו נקוב ופירש רש"י דקמ"ל דאפ"ה מנא הוצא בעבירה חשיב לה. וא"כ אפשר לומר דכי היכא שחייש ר"י לעבירה דרבנן אף שמנא דאורייתא והוי לר"י מה"צ הה"ד נמי במנא דרבנן היכא דעבירה דאורייתא ולא כשמואל שחייש דוקא היכא דמנא ועבירה דאורייתא וא"כ ר"י לשיטתו דסבר בר"ה אם תקע לא ינא אף שעבירה אינה אלא דרבנן אפ"ה חייש למה"צ ה"ה היכא דמנא דרבנן ולכן שפיר מקשה גמרא לר"י בצרכות והא מה"צ אף דהמנא אינה אלא דרבנן לר"י לשיטתו מוכח מהא דשופר שחייש למה"צ אף שהמנא אינה אלא דרבנן כיון דחייש לעבירה דרבנן וק"ל. אבל צוה קשה לי להבין ואהו' א"ח ואדמ"ו הרב הגאון פאר ישראל פ"ה ע"ה אשר מזכיר כל דבר הקשה כאלו נחנה למשה מפי גבורה ומורה היא וללמוד אני לריק על פירוש הריצ"א במסכת חולין דף קמ"א מביא החוס' הריצ"א צפ' אלו עוברין. ובאמת לא מלאמי מקומו. אחרישה לא חייז

אוצר החכמה

וכו' והקשה והא י"ע עשה ול"ח ומירץ דנהי דלא דחי מיהו אם עבר על אומו לאו אינו לוקה דהא דלא דחי היינו משום עשה אבל ללאו כמאן דליחא דעשה יחי לה וע"ש, ולענ"ד עמוק פירושו ועלם ממני מעיינות החכמה והיא רחוקה ממני דסוף סוף כיון דאין עשה דוחה ל"ח ועשה אף אם עבר ועשה העשה הוי האי מה"צ ועשה עבירה דאורייתא גבי מנא דאורייתא וזה לא מועיל לכ"ע והוי מה"צ דלא עשה האי מנא עשה כלל ואינו מועיל ואז לא דחי אפי' הל"ח כיון דמה"צ אינו מועיל אפילו דדיעבד כמו שמצינו כמה פעמים בש"ס ובסוכה וכדומה ושפיר לקי על הללו כיון דעשה אינו מועיל נגד הללו כיון דהוי מה"צ ולמה פירש הריצ"א היכא דעבר אינו לוקה. ולענ"ד מנא למרצה. כ"ד חתנו המחאצק בעפר רגליו חלמיו ד"ש ומוכן לפקודתו ולמשמרתו משמרת הלויס, הקטן יוסף זלמן מפ"צ.

וזה אשר השיב המחבר על דברי חתנו שי' *

דברי חמני המורני המופלא נר"ו דברים ישרים ונכונים הם ודברי טעם ציטוט שינוי הסוגיות צגיטין וצרכות. וכל הני מילי מעליותא ליחאמרו משמיה דחמני שיחיה, גם הקושיא שהקשה על דברי החוס' בחולין לריכא נגר ובר נגר דיפרקיעיה, כי בודאי לפי הסברא כיון שאין עשה דוחה עשה ממילא לא קיים העשה כלל ונמא עבר על הללו שלא במקום מנא, ורציה לדבר שבמקום שאין הדין נותן שידחה אפילו עבר ועשה לא קיים העשה כלל, הוא ממה שאמרו ציטמות דף כ' ע"ז ואי ס"ד חייבי לאוין מדאורייתא לחליצה רמא ליצום לא רמא אם בעלו אמאי קנו. הרי שאם אין עשה דיצום דוחה לאו של אלמנה אפילו דדיעבד לא קני ולא קיים מנא יצום כלל. ואמנם בסוגיא זו דיצמות הואיל ואני עוסק צה לא אניחנה צלא חידוש להניל הרמז"ס והטור מהשגח הרש"ל שבמחילה מכבודו הרב והעולם

הערות הגאונים

ודרך אגב אומר מה דקשיא לו מאי פריך הא ממון בעלים הוא ולישני דמירי קודם הקטרת אימורים ומבואר במ"ל פ"יא ממעשה קרבנות ה"ד דכשם שאין הכהנים רשאים בחזה ושוק קודם הקטרת אימורים ה"ה הבעלים אין אוכלים בשר השלמים קודם הקטרת. והגאון בעל מאיר נתיבים נסתפק בזה. ואיי מצאתי הדבר מבואר בביצה דף כ"א ברש"י ד"ה וטעמא. ועיין ברש"י סוכה ט' ד"ה שלמי חגיגה. וברש"י פ"ק דנדרים דף נ"א ד"ה הבשר זבחי שלמים. ועיין ספרי קרח פסקא קט"ז, וצ"ע. שוב נתיישבתי לפמ"ש המ"ל פ"א ממעילה ה"ג דאיסורים חלוקים יש דצד מעילה אינו תלוי בכזית כ"א בשוה פרוטה ומצד איסור קדשים הוא דוקא בכזית ע"ש שהאר"י, וכאן דקתני אין מועלין לא מיירי רק מאיסור מעילה בלבד ולא מצד אסור קודם הקטרת אימורים. ויתר הדברים עיין נוב"י תנינא או"ח קל"ה.

(הגרי"ש נאטנהואהן)

(ב) ותמהני עליו וביותר על חותנו הגאון שלא זכרו דברי התוספות בתמורה דף ג' ד"ה לא, שכתבו דכה"ג אמרין מעילה דף ז' בשלמי ישראל דלא נהנין דאורייתא אע"ג דאין בו מעילה, וכוונתם למ"ש שם אימא סיפא וכו' לאחר זריקת דמים מועלין באימוריהן ואין מועלין בבשר. מעילה הוא דליכא הא איסורא איכא ואמאי ממון דבעלים הוא, והיינו דלא שייך שום מעילה בבשר אף קודם זריקה כמ"ש התוס' ד"ה הא. אבל צ"ע דאדרבה משם משמע איכא דאי נימא דיש איסור תורה קודם זריקה אי"כ לימא אידי דנקט רישא דסיפא דלפני זריקת דמים אין מועלין בהן ושם בודאי דוקא מעילה דלית בהו אבל איסור איסורא איכא מן התורה ולכך נקט סיפא דסיפא ג"כ אין מועלין אף דשם גם איסור ליכא כדמשני לעיל וע"כ דגם ברישא ליכא איסור תורה ושפיר דייק מסיפא דאיסורא איכא ואמאי הא ממון דבעלים הוא וליכא איסור אף מדרבנן, וצ"ע.

(*) א"ה, ע"ע בענין זה בתנינא או"ח ס' קל"ה, יו"ד ס' נ"ג, אה"ע ס' ק"ד.

מן הנשואין ולא פטרה נרחה הה"ד ח"ע לחוד כגון
 בעולה לכה"ג וכגון דור ראשון ושני דמזרי ואדומי נמי
 ביאתה פטרת נרחה דהא אין עשה דוחה עשה בכל
 התורה ולא כמו שכתב הרמב"ם וכן הטור שח"ל או
 ח"ע או שניות בזמן אס עבר וצא עליה קנאה ופטרה
 נרחה, וכתב עוד הרמב"ם אבל יצמה שהיא יצמה מן
 הנישואין הואיל ולא קנה מן התורה קנין גמור לא
 הותרה וכו', ותימא מ"ש בין חייבי עשה לח"ל ועשה
 הלא שניהם אינם עולים ליצום מדאורייתא, ואפשר
 דסבר הרמב"ם דח"ע עולים ליצום מדאורייתא וכו' וכן
 משמע להדיא לשון הטור וכו'. מ"מ לא נ"ל כלל דבריו
 כי ליכא מ"ד דס"ל עשה דוחה עשה וכן נראה לשון
 הרמב"ם גופיה וכו' אבל חכמים גזרו שלא יחייבמו
 ח"ל ושניות וכו' משמע להדיא דח"ע אינם ראויים ליצום
 כלל אלא ע"כ כשגגה היוצא מלפני השליט ואין חולקין
 כבוד לרב במקום חילול השם להחיר וכו' ע"כ דברי
 רש"ל. ואני אומר דברי רבינו ראויים אליו ודבריו דברי
 תורה דהא דפשוט לן בכל הש"ס שאין עשה דוחה
 עשה אטו יש לנו איזה לימוד על זה בשום מקום לא
 מצאו לחכמינו שלמדו זה משום דרשה והאמת יורה
 דרכו שהוא מנצח הסברא דהא עשה והא עשה מאי
 אולמא דהא עשה מהאי עשה, וכן מפורש בהדיא
 בחולין דף קמ"א ע"א כדסליק אדעמא שם דעשה
 דמזורע ידחה עשה דשילוח הקן הקשה מאי אולמא
 דהא עשה מהאי עשה הרי שלא אמר והא קי"ל דאין
 עשה דוחה עשה דבאמת לא קי"ל בשום מקום משום
 לימוד רק הקשה מאי אולמא דהא עשה מהאי עשה.
 ואמינא שהוא על דרך שהשיב ר' יהושע לר"א בזבחים
 דף פ' ע"א הנחנין צמתן אחד שנתערבו צמתן ד'
 דהשיב ר"י כשנחת עזרת ועשית מעשה כשלא נחת
 עזרת ולא עשית מעשה ה"נ שני מ"ע לפנינו שצ ואל
 מעשה עדיף ואפשר הוא מן התורה שיהיה בשצ וא"מ
 כי מאי אולמא דהא מהאי ואפשר מן התורה באמת
 הצריכה צידו כיון ששניהם מ"ע, ועשה דוחה ל"מ צעין
 קרא דבאמת ל"מ חמיר מעשה כמ"ש ביצמות דף ו'
 ע"א אבל עשה נגד עשה מן התורה הצריכה צידו
 ואעפ"כ עכ"פ מדרבנן ודאי שאינו דוחה מטעם שצ
 וא"מ עדיף ולא צריכא צוה לומר גזרו ביאה ראשונה
 אטו ביאה שניה דבלא"ה אסרו מנצח הסברא להיות
 בשצ ואל מעשה. והנה אפילו אס נימא שגם מדין
 תורה דבר זה סברא להיות בשצ ואל מעשה ואמנם
 עכ"פ הוא מטעם מאי אולמא דהא מהאי וכל זה
 מתחילה קודם הקיום אבל אס עבר ועשה עשה דנימא

דבר סרה נגד הרמב"ם ושויה עושה גמור וזה יבואר אחר
 זה, אבל כעת נלע"ד להליך צעד ריב"א דכאן החרשה
 לורך המצוה היא ולא עצם המצוה כי עסק המצוה היא
 הכיסוי ואף שעתה עושה מצוה זו בעצירה שעובר עשה
 דיו"ט וחורש מ"מ לא שייך צוה למימר שלא קיים
 המצוה ואינו דומה ליצום שם עצם המצוה שהיא הביאה
 הוא עצמו העצירה לכהן גדול באלמנה ולכן אפילו
 צדיעבד לא קנה. אבל קושייתך מנצח מצוה הצא בעצירה
 קשה שעכ"פ עמה שמכסה בשעת חרישה עושה
 המצוה בעצירה ואינו יוצא ידי המצוה כלל והוא כמו
 כסוה הרוח אף שפטור מלכסות כ"ו שהוא מכוסה
 מ"מ מצוה לא עשה כלל (ג), והנראה לפענ"ד כאשר
 אציע דברי הרמב"ם ודברי מהרש"ל ומה שיש לי להליך
 צעד הרמב"ם ממילא גם דברי ריב"א אולי יהיו נכונים.
 והנה רבינו הגדול כתב בפ"ו מהל' ייצום הל' י' הימה
 היצמה אסורה על יצמה אסור לאו או אסור עשה או
 שהימה שניה ה"ו חוללת ולא מחייבת ומן הדין היה
 שייחייבו שהייצום מצוה עשה וכל מקום שאמה
 מוצא עשה ול"מ יצוא עשה וידחה ל"מ אבל חכמים
 גזרו שלא יחייבמו ח"ל ולא שניות גזירה שמה יצוא
 עליה פעם שניה וכו' לפיכך אס עבר ובעל יצמחו
 האסורה לו משום לאו או משום עשה ואז"ל שניה הרי
 זה קנה קנין גמור ומוציאה בגט והיא וכל נרומיה
 מותרות לזר שהרי נפטרו. הלכה י"א, ויצמה שהיא
 אלמנה מן הנישואין וצא עליה כה"ג לא נפטרה נרחה
 שאין עשה דוחה לא מעשה ועשה והואיל ולא קנה מן
 התורה קנין גמור לא הותרה נרחה לזר עד שחולץ.
 והנה נוראות נפלאות בדברי רבינו הגדול דבגמרא
 מבואר בהדיא דאפילו ח"ל גרידא אי מדאורייתא לא
 היחה העשה דוחה ל"מ אפילו עבר וצא עליה לא קנה
 וכמו שהקשה שם בסוגיא אס בעלו אמאי קנו ולכן
 מסיק החס שהוא באמת רק גזירה דרבנן גזירה ביאה
 ראשונה וכו', וכל זה בח"ל אבל בח"ע שאין עשה
 דוחה עשה א"כ מדאורייתא לא חזיא צודאי אס בעלו
 לא קנו וכמו שכתב רבינו הגדול בעצמו בהלכה י"א
 לענין אלמנה מן הנישואין שאם בעל לא קנה ולא
 נפטרה נרחה. ואף דס איכא חרתי ל"מ ועשה מ"מ
 מה צרך והלא גם עשה גרידא לא נדחית מפני עשה.
 ותימי לי שצילדוטי קודם שזיכתי לראות אור צהיר
 שיא לאור צימינו היש"ש על יצמות נמקשיתי מעצמי
 בדברי רבינו צדבר זה ועוד צכמה חמיהות, ואח"כ
 זכיתי לראות דברי הרש"ל ציש"ש יצמות פ"צ סימן ג'
 וזה לשונו. ונ"ל כמו שאינו קונה צביאה כה"ג באלמנה

הערות הגאונים

(ג) עמ"ש בס' נשיר ד' ב' ע"א ד"ה אחות אשתו. (נהור שרגא)

שיושעז כאלו לא קיים ולא קנה יצמחו דבר זה הוא חפל בלי מלח דהרי גם איפכא ג"כ אמרינן מאי אולמא דהאי עשה דכה"ג צעולה מהאי עשה דיצמה יצוא עליה שנימא שלא קנה יצמחו והרי כבר בא עליה וקיים מלוח יצמה יצוא עליה ואין כח בעשה דצמולה מעמיו לעקור למפרע דיצמה, וזה פשוט מאוד.

ומעתה כל דברי רבינו הגדול שרינן וקיימין ומסודרין בסידור הגון דבר דבור על אופניו. והתחלת דבריו בהלכה י' כלל ח"ל וח"ע ושניות שזוה כלם שוים שחולטין ולא מחיצמין. ומ"ש מן הדין היה שיחייצמו הנה אם אמנא כאופן השני שכתבתי שצ"ע מן החורה הצרירה צידו ח"כ קאי הרמז"ס גם על ח"א וקיים שצ"מ שאתה מולא עשה ול"ת וכו' יהיז טעם על מה שהיה מן הדין צ"ל שיחייצמו שהרי צאמת ל"ת חמיר מעשה והורך ליתן טעם שצ"מ הדין כן אצל על מה שצ"ע היה הדין שיחייצמו לא היה לריך ליתן טעם שצ"מ הוא שהצרירה צידו דהאי עשה והאי עשה. ואמנם ע"ד הראשון שכתבתי שצ"מ וזו היא גם מנד דין תורה דשז וח"ת עדיף קאי הרמז"ס צמה שכתב ומן הדין היה שיחייצמו רק על ח"ל ושניות וכמו שהבין גם מהרש"ל. ושזו קיים לפיכך אם עבר וכו' וחיטש גם ח"ע שגם צוה קנה שאפילו אם צ"מ וזו היא מן החורה מ"מ כיון שהטעם משום מאי אולמא דהאי עשה וכו' הנה עתה שכבר בא עליה ג"כ אמרינן מאי אולמא להיפך והרי קיים המלוא וקנה. ומעתה גם דברי ריב"א נכונים שכיון שקיים המלוא אינו לוקה על הלוא שכיון שהלאו כמאן דליחא נשאר רק עשה ועשה ואמרינן מאי אולמא ושפיר מיחשז קיום המלוא ולא מיחשז אפילו מה"צ כי היכי דלא מיחשז מה"צ בעשה דוחה ל"ת. וצאמת גם דברי החוס' צממה מקומות חמוהים לי צעק זה דמה"צ ואין כאן מקום להאריך. ולא תחשוב שעכ"פ הרמז"ס חולק צוה על סצרת הריב"א שהרי הרמז"ס בהלכה י"א כתב שצאלמנה מן הנישואין לא קנה לפי שמדאורייתא לא רמיא קמיה (ד), יש לומר דשאי שם דהרי רחמנא כתב יצמחו לרבות שיש שעולה לחליצה ואינו עולה ליצום והיכא דרחמנא גלי צהדיא שאינו עולה ליצום פשיטא שאם צעל לא קנה ולהכי שם ציצמות צחחלת הסוגיא כשרה למילף גם ח"ל גרידא מיצמחו

שפיר הקשה ממה דמניא ואם צעלו קנה ולצסוף דמסיק שהוא מדרבנן עכ"פ צריכין אנו לפרש על מה קאי קרא דאמר יצמחו והחוס' כתבו שם דקרא אינטרך לח"ע ולאלמנה מן הנישואין, ואמנם לפי מ"ש דצ"ע אין הדין שאינו דוחה רק מטעם מאי אולמא ועכ"פ ממילא גם להיפך אמרינן מאי אולמא ופשיטא שאין הויקה נדחה וצריכה חליצה שהרי שפיר קרינן צה עולה ליצום שאם צעל קנה וסוצר הרמז"ס דמוקמינן קרא על מסתבר טפי על אלמנה מן הנישואין שיש צה עשה ול"ת וגלי רחמנא ציצום צהדיא שאינו עולה ליצום אצל צשאר עשה ול"ת חולי גם הרמז"ס מודה לסצרת ריב"א שהאי לא מעשה כמאן דליחא *).

בענין אי אנינות לילה דאורייתא

ואחרון חביב. אכתוב קושיא אחת חמורה שהקשה בני הגדול הרב המופלג המושלם בכל מעלות מהור"ר יעקבא סג"ל. ומה שהשבתי לו ביטחונותיו בר.

ודא לשונו הזהב של צני הנ"ל. הרמז"ס ז"ל פ"צ מהל' ציאת מקדש הלכה ו' כתב וז"ל ומנין שעצודת חונן פסולה מק"ו אם צעל מוס כו' והוא דרשה דחנא דצי ר"י צמסכת וצחים דף ט"ז ושם אמרו צגמרא דאיכא למפרך ומסיק שם דאחי צמה צד וכו' אף אי ציאת חונן שמוזהר ואם עמד חלל, ומקשה צגמרא היכן מוזהר ומסיק מהן הקריבו וקסצר מפני אנינות נשרפה. וצמסכת וצחים דף ק"א ע"צ אמרו שם צגמרא למ"ד מפני אנינות נשרפה היה להם לאוכלה לערב, ומשני קסצר אנינות לילה מדברי תורה. הרי דאי אמרינן דחונן חלל אחי צק"ו מצעל מוס ע"כ לומר דחטאת אהרן נשרפה מפני אנינות ואז מוכח דאנינות לילה היא מדאורייתא ולא כן פסק הרב רבינו משה צמו"ל שם הל' ט' צפירוש ולילה הוא מד"ס. וז"ע רצ לדעמי. ונא להודיעני צוה דבר מה.

ודא אשר השבתי על קושיא הנ"ל.

קושיא הנ"ל אשר הקשה צני ידידי הרב מוהר"ר יעקבא סג"ל היא קושיא ענומה ולא הרגיש

הערות הגאונים

הלכך חליצה נמי לא בעי לכך צריך קרא לרבות דבעי חליצה ואיך מוכח מזה דבדיעבד לא קנאה. ועוד דחא צריך קרא דיבמותו לאשמעינן על סוטה דאף שאינו עולה ליצום מ"מ חליצה בעי וא"כ האידך מוכח מהקרא דאלמנה מן הנישואין בדיעבד לא קנאה ועי' במ"ל בספרו פרשת דרכים בדרך מצותיך יעווי"ש הטיב ודו"ק. (הגרי"ט ליפמאן)

(ד) נפלאתי על הגאון מאד דאמאי תלה דין זה דלא קנאה בדברי הרמב"ם הא גמרא ערוכה היא במס' יבמות דאלמנה מן הנישואין לכה"ג אם בעל לא קנאה. וגם תירוצו שמתוך דגלי קרא דעלתה יבמתו שיש עולה לחליצה ואינה עולה ליצום הוא תמוה. חדא דאפשר לומר דאף שבדיעבד שפיר קנאה מ"מ אי לאו קרא ה"א כיון שלכתחלה ודאי אסורה ליבם ומקרי אינה ראוי ליצום

(* א"ה, עי' תניא יר"ד סי' נ"ג ד"ה ומה שהקשה.

זה שום אחד מנושאי כלי הרמז"ס. ואמנם הנלע"ד כי סוגיא זו שבזמנים דף ט"ז הנ"ל היא אחת מסוגיות הפוכות, כי בזמנים דף ק"א ע"צ הסוגיא להיפך דקאמר שם בשלמא לרבנן היינו דכתיב היום אלא לר' נחמיה מאי היום חוצת היום. בשלמא לר' נחמיה היינו דכתיב הן היום, פירש"י כלומר קרבן זה לחוצת היום קרב וקדשי דורות הוא ואני אוכלן אונן בחמיה. אלא לרבנן מאי הן היום הכי קאמר הן הקריבו אני הקרבתי. פירש"י ה"ק ליה דאמרת דלמא באנינות אקרבתי וכו' הן בני שהם הדיוטות הקריבו וכו', הנה לפי זה הוא להיפך דמ"ד מפני אנינות נשרפה א"כ הן היום היינו לחלק בין קדשי חוצת היום שהוא לדורות ובין קדשי שעה ולמ"ד מפני הטומאה נשרפה אכל לענין אנינות אין חילוק בין

שעה לדורות רק החילוק בין יום ללילה א"כ הן היום הקריבו היינו וכו' הן הקריבו א"כ מפורש שאסור להקריב אונן, אכל למ"ד מפני אנינות לא נאסר כלל בהך קרא שום דבר שאסור להקריב אונן רק איסור אכילה לאונן בקדשי דורות. וכבר הרגישו בזה המוס' שם דף ק"א ע"צ דסוגיא זו סותרת לסוגיא דלעיל דף ט"ז כמ"ש המוס' בד"ה בשלמא. והמוס' באמת הפכו הגירסא כאן בדף ק"א ע"צ אכל הרמז"ס סובר כיון שע"כ צריך להפך חד מהסוגיות אחו עקר סוגיא דכאן דף ק"א ולעיל בדף ט"ז ע"צ גריס להיפוך וכך הגירסא שם לדעת הרמז"ס אלא מהן הקריבו וקסבר מפני הטומאה נשרפה והיינו ממש כמו כאן דף ק"א ע"צ. וכל דברי הרמז"ס נכונים.

[אוצר החכמה](#)

[10/08/2018 13:08](#)

סליקו התשובות השייכות לחושן המשפט. ובזה החבור נשלם, בעזרת בורא עולם. ותהי השלמתו כיום שנכפל בו כי טוב, שמנה ועשרים יום בחדש העשירי הוא חודש טבת שנת תקל"ז לפ"ק. פה פראג.

הודפס מאתר אוצר החכמה tablet.otzar.org עמוד 462

סימן קל"ה

מצוה הבאה בעבירה

דעבר ושקלה דלאו עבר, תיבת עבר משמעותה הוא שעב"פ חל הלאו, ולשיטת ריב"א אין כאן שום עבירה מפאת הלאו שהוא כבר נדחה מפני העשה ולא עבר עליו, והוא ליה להתרצן לומר לא צריכא דשקלה דלאו ליחא כו'. ועל זה משני התוס' דנריך לומר לשיטת ריב"א דהלאו נדחה רק לענין מלקות אבל עכ"פ צאיסורי קאי מאחר שיש צדו עשה, לכן שפיר נקט בלשוננו דלאו עבדיה^א, ודו"ק. הארכתי קצת בפשטות דברי התוספות להקל על המעיין כמוני, כי לכאורה יש מקום לטעות לפוס ריהטא.

ועתה אשונה אראה קושיא השואל הנ"ל אשר עליה אמר מרן אהמ"ו ז"ל כי היא צריכא נגר וצר נגר

דלפרקינה, ואנא לאו נגר אנא אבל צר נגר, ופרוקי ידענא מסבא דנפשי אשר חנני ה' צילדתי, ואמינא מלתא צענין שליח לדבר עברה, ויותר הרחצתי סבא זו לענין כל מילתא דאמר רחמנא לא תעבד. הנה מקום אחי לחלק בין הני דמייתי הגמרא בחולין קט"ו ע"א צל שבעצתי, ובין הני דתמורה דף [ד' ע"ב – ו' ע"א] צענין כל מלתא דאמר רחמנא לא תעבד. והחילוק הוא בין דבר שנעשה מעשה דליחא בחזרה כמו חוסס פי פרה ודש, חורש צשור וחמור, שחט אותו ואת בנו, וכן כל הני דמייתי בחולין אי אפשר למיהדר עובדא שהרי שור שחוט לפניך והעבירה כבר נעשית ונגמרה, והוא מעוות לא יוכל לחקון, וכל הדומה לאלה גם רבא מודה דאי עבד מהני. הגע צעמך שחוט צצבת מה יתן ומה יוסיף אם נימא דשחיטתו פסולה, עכ"פ כבר חילל השבת שהרי חיקן להוציא מידי אבר מן המי וכדומה*.

הג"ה
* ועוד יש לחלק ולומר, באותו ואת בנו האף שנעשה המעשה בפועל והרי שור שחוט לפניך, מכל מקום אם נימא דלא אהנו מעשיו ושחיטתו פסולה והרי זה כנוחר, תו ממילא אין כאן איסור אותו ואת בנו. ותהי להיפך גבי אונס שגירש האף אם נימא דלא אהנו מעשיו ממילא אין כאן איסור לאו דלא יוכל לשלחה, מכל מקום כיון דאיתקש גירושין למיתה כמו שכתבו התוס' שם בתמורה דף ה' ע"א ד"ה מיתבי, הרי עכ"פ היא מגורשת וכבר נעשה העבירה. וסוגיא דגמרא לא משמע לחלק בהכי.

לארצעה ראשים כפי ארצעה חלוקי האיסור אשר נעשה במקום הזה. א. צ"ק ע' ע"ב, מקח הנעשה צצבת והוציא מרשות או קון לי חאתנך, כיון שהאיסור כבר נעשה בפועל ובין אם המקח יתקיים או לא יתקיים הרי כבר חילל השבת, לכן לכולי עלמא המקח ראוי להתקיים, כי מה יתן ומה יוסיף אם נבטל המקח.

דברי הרב המאה"ג החריף ובקי הנגיד המפורסם מוה' יעקב קאנ"י בנו הגדול של הגאון המחבר ז"ל, מה שכתב לאחריו לק"ק פראג בענין מצוה הבאה בעבירה, וז"ל.

בקונטרס האחרון מנודע ציהודה [מהדו"ק סוף חסו"מ] הביא דבר צשם אומרו והוא המנוח גיסנו מוהר"ר זלמן ז"ל, אשר הקשה על הא דחולין דף קמ"א ע"א תוס' ד"ה לא צריכא, הביאו דברי ריב"א צפ' אלו עוברין [פסחים מ"ו ע"ב] דאמרו שם אחרישה לא ליחייב הקשה הא יו"ט הוי לא תעשה ועשה, ותירץ נהי דלא דחי מיהו אם עבר על אותו הלאו אינו לוקה, שהרי הלאו הוא נדחה מפני העשה והרי הוא כאילו אינו ונשאר רק עשה לחוד, ולכן אינו במלקות, ע"ש בדברי התוס' הנ"ל. ועל זה הקשה המקשה הנ"ל, סוף כיון דאין עשה דומה לא תעשה ועשה, אף אם כבר עבר אעשה ועשה מצוה הוה ליה מצוה הצאה צעבירה שהרי עכ"פ עשה עבירה דאורייתא ואין המצוה מועילה לכולי עלמא, ואפילו צדיעצד אינה מצוה כמו שמצינו כמה פעמים צסוכה וכדומה, וכיון דהמצוה לא עלתה לו הרי לא קיים העשה ונשארו העשה והלא תעשה יחד צמקומם ושפיר לקי אלאו, ודברי הריב"א אינם מוציאים כלל ומצוה לחרץ. אלו הם תורף לשון השואל, ע"ש. ואהמ"ו העלה שם כפתור ופרח בדברי הרמב"ם הלכות יצוס, ע"ש, תורת אמת היתה צפיהו. ועל קושיא הנ"ל אמרתי אענה גם אני חלקי.

והנה פשטות דברי התוס' שיליה חולין צריכים קצת ציאור צמה שאמרו והכא משמע דכל זמן דלא עבר ושקלה איכא עשה ולא תעשה. והנה כפי העולה צהשקפה ראשונה נראה כי התוס' הוציאו משמעות הזה ממה שאמרו צגמרא עשה ולא תעשה הוא ואין עשה וכו'. ועל זה יפלא, מה זו משמעותא נגד שיטת הריב"א הלא ודאי גם לריב"א (יש) צשלות הקן וכן ציו"ט יש עכ"פ עשה ולא תעשה רק שהלא תעשה נדחית מפני עשה דטהרת מנורע או מפני עשה דכיסוי, ואחר שהלא תעשה נדחית או נשאר רק העשה לצד, אבל עכ"פ יש צהם עשה ולא תעשה צעולם, ושפיר נקט המקשן בלשוננו. ותו, אי משמעותא דהתוס' הוא מלשון המקשה, מה הציון הלו לא צריכא, הוה להו להתוס' להקדים דצריהם לציון עשה ולא תעשה. גם הציון הלו מרצה דצרים, לא צריכא דעבר ושקלה דלאו עבר וכו', וצמד שיחה סגי לציון לא צריכא וכו' כדרך התוס'. ואולם האמת יורה דרכו, כי כל משמעות התוס' הוציאו מלשון התרצן, הוא אמר לא צריכא

1. עיין עוד בזה בהערות אות ב', בתשובתו של רבי יעקב קאנ"א לבעל המי באר.

ב. ז"מ ס"ה [ע"א] וכן בתמורה [ו' ע"ב], אם מכר ביתו בשביל המתנת מעות או זבין גלימא בארבעה זוזי דרביחא, הן אם נימא שהמקח בטל [או] אם נימא שיתקיים כשער הזול ויחזיר הד' זוזי, זין כך וזין כך תו אין כאן איסור רבית, לכן גם כזה המקח ראוי להתקיים אי לא שיאמרו גלימא וכו'.

ג. כתובות פ"א ע"ב, היכא דאמרי רבנן לא ליזבין והלך וזבין, לרבא דהלכתא כוותיה לגבי אבוי לגר מיע"ל קג"ס לא מהני, שהרי כאשר נחטט המקח תו לא עבר אמימרא דרבנן ואין כאן עבירה כלל.

ד. אמנם אם נשבע שלא למכור והלך ומכר, יש כאן חלוקי דעות. לדעת החוס' תמורה ו' ע"א ד"ה והשתא, מהני, כיון שהוא צד האיסור מלכו, ע"ש, ודעה זו הביא הרמ"א בתו"מ סימן ר"ח בסתם. אך לא כן דעת המרדכי [בהגהות לשבועות סוף פרק שבועת ביטוי] ואיך רבנא, הביא הרמ"א ז"ל סימן ר"ל, אינהו סבירא להו כיון שאם נטל המקח תו עכ"פ אין כאן עבירה עוד, לכן המקח בטל. ונוכל למלא איכא בינייהו טובא זין אבוי ורבא, ע"ש בתמורה בתוס' הנ"ל, ורש"י [צ"ע] ד"ה שינוי קונה.

ועיי' נל"ח פסחים דף ע"ג ע"א ד"ה שחטו שלא לאוכליו², ושם כתב אדוני אבי בהיפך סברא אשר העליתי, והוא אומר דגם בשחיטה אמרינן כל מילתא דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד [לא] מהני לרבא אע"ג שהשור שחוט לפניך. ועיי' נל"ח קונטרס אחרון [ד"ה וגם אלה, וד"ה וזבין], וכבר העירוני על זה מוצחים ס"ט [ע"א]³. אמנם לענין שליח לדבר עבירה כוונתי לדעת אהמ"ו הגאון ז"וק"ל, והוא בנודע ביהודה קמא חלק אזה"ע סי' ע"ה, ע"ש. ולדעתי הדברים שהעליתי ובפרט צענין סתירת דברי הרמ"א יו"ד סימן ר"ל ותו"מ סי' ר"ח, נכוחים וישרים בעו"ה. ומן שורש קטן הזה הוצאתי צינים גם פרחים דבר דבר על אופנו וקלסיה אהמ"ו. אך גם הקונטרס הזה הלא הוא מן השורפים ואיננו וחבל על דאצדין ולא משתכחין⁴, ורק שורש הדברים הוא העולה על זכרוני וקשה עתיקא.

ועתה בסברא זו אמינא, גם לענין מצוה הבאה בעבירה יש לעמוד על פרשת דרכים למחלוקות האלה. ולכן בפסחים מ"ז ע"ב גבי שורש צו"ט, אף אם נימא דלא עלתה לו הכיסוי משום מצוה הבאה בעבירה, מ"מ העבירה כבר נעשית ונתחלל יו"ט בחרישתו בשדה, ומה יתן ומה יוסיף אם ישאר העפר כמו שהוא⁵, ואפילו בא לימלך אחר שכבר חרש

בשדה אכן אמרינן ליה זיל כסי, והעבירה אשר עשה בחרישה כבר נגמרה והוא מעוות לא יוכל לתקון, והמצוה הוא ענין אחר ועולה למצוה, וכיון שהמצוה מצוה תו לא לקי אי אמרינן הואיל⁶. לא כן הוא גבי לולב או סוכה גזולה, וכן קרבן, אשר כל עוד היות הדבר צעין עליה ידידה רמיא להשיב את הגזילה ואז לא תהיה העבירה למפרע, וכל זמן אשר הוא עוד מחזיק בגזילה צידו העבירה נמשכת בפועל, לכן הוי מצוה הבאה בעבירה ולא יאל. וצוה נראה לענ"ד תשובה מספקת על קושיא הנ"ל, ודו"ק.

מעתה אמינא עוד, כי לפי מה שהעליתי עולים כהוגן דברי הגמרא שם צפ' אלו עוצרין [מ"ז ע"ב], דמסיק ובחישה צו"ט מי שרי. ולכאורה יפלא מאי אולמיה דכתישה מחרישה, וכמו שהקשו החוס' ד"ה כתישה, ע"ש. וכיון דאין בשיטת הריצ"א דשלהי חולין קיימינן, ואיהו על כרחך לא סלקי ליה הני שינויי דמשני החוס' בפסחים כפי שהם לפינו, א"כ מה יענה לקושית החוס' הנ"ל. ולדידי ניחא, דודאי לכתחלה אסור לעשות שום מלאכה צו"ט לצורך כיסוי משום דיו"ט הוא לא תעשה ועשה ולא נדחית. אך שם דמייירי בחרש כבר והעבירה כבר נגמרה ונעשתה, ואז עכ"פ ראוי עפר זה לכסות צו כנ"ל, וכיון שמוחר לו לכסות בעפר זה תו ממילא לא לקי אחרישתו אי אמרינן הואיל. אבל הכתישה שעדיין לא נעשה האיסור בפועל, לכן באיסורו עומד צו"ט שהוא עשה ולא תעשה, ואין דחוי במצות כיסוי שהוא עשה לצד, ושפיר מסיק ובחישה צו"ט מי שרי, ודו"ק. היוצא מדברינו דבאצירה ועיר הנדחת שהעבירה כבר נעשית ונגמרה ואין ענינה במצוה הנעשית אח"כ בלולב הזה, אין זה מצוה הבאה בעבירה כנ"ל, ועלה על דעתי לפרש כן כוונת החוס' סוכה ל' ע"א ד"ה משום דהוה כו', ע"ש.

אמנם בהציתי כי לפי סברתי יאל לחלק בדבר חדש, כגון גזילת לולב וסוכה וקרבן והדומה לאלה אשר עודם צעין ויש בהם תקנת השבה, וזין מצוה גזולה או מצוה טבל והדומה שכבר אכלה, אשר אף אם נימא דלא יאל [ידין] חובת מצוה, מ"מ העבירה כבר נעשית באכילתו וליחא בחזרה⁷ כי אי אפשר להוציא בלעו מפיו, >וחיוב תשלומים אשר עליו אין לו שייכות עם ענין המצוה, עיי' מס' מכות דף ט"ז ע"א גמ' ד"ה המס כיון דחייב בתשלומין<. ולפי מה שהעליתי דבכגון דא לא שייך לומר מצוה הבאה בעבירה, אם כן אין מקום לקושית התוספות סוכה שם, דמסקי בחימה מדוע לא אמרו במצוה טבל משום מצוה הבאה בעבירה וקרא למה לי,

האגרת נאכד מיד אחי הרב המאה"ג מהר"ר יעקבא בשריפה שהיתה לפני כמה שנים בק"ק בראד, עכ"ל. ובדברי ירירות הנ"ל כתב, ואולם פתשגן כתב הדת אשר דרשת הנה שורף כאשר נודע לכל באי שער עירי וכו'.

2. וכן הוא בדרוש לציון דרוש שמיני דף ל' ד"ה ולפ"ו.
3. עיי' במהדו"ת יו"ד סי' ט', ובדברי ירירות מבין המחבר [הנדרס בהקדמה לספר], בסופו ד"ה ובדבר, ובצ"ח חולין דף י"ד.
4. בנב"י יו"ד הנ"ל כתב, אמר שמואל חבל על דאבדין וכו', וגוף

לדצרי, שהרי שם נשכנר בעל נעשה העצירה וליחא נחורה, מעוות לא יוכל לתקן.

אמנם אנה צדידי אמינא לשון חכמים מרפא לדצרי. שהרי לכאורה צריך לתת לב שנראה כמו שפת יתר צמה שהאריכו לשון בגמרא שם, ובאמרם לחליצה רמיא ליבוס לא רמיא וכו', והוא להו לשנות לשון קצרה ויספיק לומר ואי סלקא דעתך חייבי לאוין דאורייתא אס' בעלו אמאי קנו. לכן נראה דעיקר דיוקא דגמרא [שם ע"א] הוא, כיון דכתיב יצמחו יתירא ומיניה דרשינן שאינה עולה ליבוס רק לחליצה לבד, תו אין כאן מלות יבוס כלל והרי זו לענין יבוס כאשת אח שיש לו בנים ואין כאן עשה כלל, ועיין חוס' תמורה דף ד' ע"ב ד"ה כהנים. ולכן הטיבו אשר דצרו הגמרא דיוק ליבוס לא רמיא. ודו"ק כי נכון הוא בעו"ה.

וסמך לצי כי כל מעיין נדק יאמר אשור לסברא שאמרתי לחלק כל המחלקות האלה, לענין שליח לדצרי עצירה ולענין כל מלחא דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד, ולענין מלוא הבאה בעצירה, וכפטיש יפוצץ סלע מחלוקת ענין זה לענפים הרבה נכמה סוגיות, וכעת אין פנאי להאריך. ואי"ה עוד חזון למועד כשאפנה אשנה פרק זה אס' יעזרני ה' ויחיר עיני בתורתו, ויזכני לראות ספרו של מרן אהר"י הגאון זצ"ל הנודע ציהודה מהדורה נתייגא, אשר שם האריך והעריך מטעמים בענין מלוא הבאה בעצירה [או"ח סי' קל"ג], כמו שיעד לנו בספרו זצ"ח פסחים דף ל"ה ע"ב ד"ה ר' שמעון היא⁵.

דצרי אחיק הד"ש

הק' יעקב קא סג"ל לגרא

ע"ש. ולשיטתנו ודאי צריך קרא לאשמעינן דאפילו דיעבד לא ינא נאכילתו, ועל כרחק לומר דהתוס' נסוכה הנ"ל לא סבירא להו סברא זו. אמנם אכן צדידן נשיטת חוספות שלהי חולין אשר שם לא אזלי נשיטת חוס' דפ' אלו עוברין כפי מה שהוא לפנינו כנ"ל, ובחרו להם דרך לעצמם, וכדקיימין נשיטתייהו דהכא נחולין, נכונים דצרי אלה להסיר קושיית השואל הנ"ל. וכיון שהדברים עולים בטעם לשבח בע"ה, יש להם מקום לתרץ כל הני קושיות דמקשה התוס' נסוכה ובדוכתי טובא כנ"ל, ודו"ק.

ואל תשיבני דצרי האמור צרש"י פסחים ל"ה ע"ב ד"ה דמאי, וכן הר"ן שם [ט'] ע"ב מדפי הרי"ף ד"ה אצל לא נטבול, דכתבו גבי אכילת מלוא משום מלוא הבאה בעצירה. דצריהם ודאי נכונים על לשון המשנה שם דמאי יוצאין בדמאי, ולא חני אכל דמאי ינא, והיינו ודאי לשון תחילה" ¹ >לא כמו שנתפסקו החוס' [ד"ה יוצאין בדמאי], ועל זה מקשה הגמרא דמאי הא לא חזי ליה, פירוש לכתחלה עכ"פ הרי זה מלוא הבאה בעצירה. ועיין זצ"ח שם [ד"ה צרש"י ד"ה דמאי].

אלא דעדיין יש מקום לבעל דין לעורר עלי מפאת סמוכין אשר עשה אהר"י הגאון זצוק"ל לקושיית השואל מהא דליחא ציבמות דף כ' ע"ב, שם אמרו, ואי סלקא דעתך חייבי לאוין מדאורייתא לחליצה רמיא ליבוס לא רמיא אס' בעלו אמאי קנו. הרי לפנינו שאס' אין עשה ליבוס דוחה לאו דאלמנה אפילו דיעבד לא קנו ולא קיים מלות יבוס כלל, עכ"ל מרן אהר"י זצ"ל. וזה לכאורה סתירה מוחלטת

סימן קלו

בענין הנ"ל

עובדא ותו אין כאן עצירה, אצל דצרי נשכנר נעשה האיסור וליחא נחורה בזה גם רבא קוצר דאי עביד מהני. סברתך טובה וישרה לכל מולאי דעת, וכוונת בזה לדעת גדולים, ה"ה מהר"י מטרנאני בשו"ת חלק ראשון סימן ס"ט [ד"ה עוד בא], שכתב לחלק בזה ולומר דכל היכא שנעשה האיסור ואי אפשר תו לתקנו לכולי עלמא אי עביד מהני, ע"ש. אמנם ראיתי בספר שער המלך צפ"ג מהלכות גירושין [הל' י"ט] דחה דברים אלו, דמלבד שהתוס' ודאי לא סבירא להו חילוק זה, דהתוס' צמס' תמורה ד' ע"ב צד"ה רבא אמר, הקשו ממטיל מוס נכזר ומקוצץ צהרת, ע"ש, והרי בזה נכזר נעשה העצירה ואי אפשר לתקנו, אלא ודאי שהתוס' לא סבירא להו סברא זאת. אלא שגם מסוגיא דתמורה שם נדחית סברא זו,

תשובה מבן המחבר

מה שהשיב לאחיו הגדול הנ"ל על זה.

שלום וישע רב, לאשר ידינו לו רב, בחקי חורב, ה"ה אהובי כבוד אחי הגדול הרב המאור הגדול החריף ובקי הנגיד המפורסם כש"ת מוה' יעקב קא נר"ו.

מה מאד נמלצו דצריך הטובים הצנוים על אדני פז. ואס' אמנם אין הפנאי מסכים עמדי להעמיק העיון ולשעשע דצריך הנחמדים. אעפ"כ צהשקפה ראשונה ראיתי כי מה שכתבת לחלק בפלוגתא דאצי ורבא צמס' תמורה [ד' ע"ב] בענין כל מלחא דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד לא מהני, דעל כרחק לא פליג רבא אלא אי אמרינן דלא מהני מהדרינן

5. שם כתב, ובחיבורי נודע ביהודה מהדו"ת, שם הארכתי בדין מצוה הבאה בעבירה, וה' יזכני להוציאנו לאורה.

323

וסתמא דתלמודא לא רצה לאוקמי הך דרבה דאמרינן הואיל, בפלוגתא דשמואל ור' יוחנן דפליגי במלואה הצאה בעצירה.

עוד זאת אהובי אחי כתבת לסלק הסתירה שיש לסדרתך הג"ל מסוגיא דיבמות [דף כ' ע"ב] דקאמר ואי סלקא דעתך חייבי לאוין מדאורייתא לחליצה רמיא ליבוס לא רמיא, היינו מדיוקא דקרא דכתיב יצמתו יתירא לדרוש מיניה שאינו עולה ליבוס רק לחליצה. אהובי אחי, אף שדברך המה כפתור ופרח ליישב דקדוק לשון הגמרא, אעפ"כ אי אפשר לומר דסמיכת קושיית הגמרא הוא מכא דיוקא דקרא דיבמות, דהא לפי שינויא דרבה שם דגזרינן צאה ראשונה אטו צאה שניה ומדאורייתא העשה דיבוס דוחה הלא תעשה דאלמנה מן האירוסין, על כרחך נריכין לאוקמי הך יצמתו יתירא לאלמנה מן הנישואין דאיכא עשה ולא תעשה. וכן לפי המסקנא שם דמתוך רצא דהואיל ואפשר לקיים שניהם לא אמרינן דיצוא עשה וידחה הלא תעשה, ועל זה פריך הגמרא מהאי דתני ואם בעלו קנו וקאי בתיובתא. ולדברך קשה מאי פריך הגמרא, הא ליכא למעט מקרא דיבמותו יתירא אלמנה מן האירוסין, דהא לסדרתך דדיעבד אם בעיל יצא ידי מלות יבוס כיון דהאיסור לימא בחזרה¹, א"כ לא נריך קרא דיבמותו לדרוש מיניה דעולה לחליצה, דשפיר היא עולה גם ליבוס דהא אם בעלו קנו, ולא שיך לומר דאלמנה מן האירוסין דאינה עולה ליבוס דעכ"פ דדיעבד קנו. ואין לאוקמי קרא לענין לכתחלה דתחלוץ אף שאינה ראויה ליבוס לכתחלה, דלזה על כרחך לא אחי קרא, דממה נפשך דהא מה דאמרינן שאינה ראויה ליבוס הוא מחמת שאפשר לקיים שניהם ע"י חליצה, הרי ידעינן ממילא דעולה לחליצה, דאם נימא שלא תחלוץ על כרחך הוא נריך ליבוס, דעשה דיבוס דוחה הלא תעשה דאלמנה מן האירוסין אם אי אפשר לקיים שניהם. ואין לומר דזה גופא אחי קרא לאשמעינן דהיכא דאפשר לקיים שניהם לא אמרינן דעשה דוחה הלא תעשה, דזה ידעינן מסבא ולא נריך קרא על זה, ועל כרחך אחי קרא לאלמנה מן הנישואין דאיכא עשה ולא תעשה, וקא משמע לו דאפילו הכי חוללת, ואם כן מאי פריך הגמרא מהא דאם בעלו קנו. אלא ודאי על כרחך נריך לומר דסבירא ליה להמקשן כיון דלכתחלה לא תתיבס מחמת דאפשר לקיים שניהם ע"י חליצה, אם כן שוב אם עבר ובעיל אינו מקיים מלות יבוס כלל משום דהוה מלואה בעצירה, ושפיר פריך לרצא ולריש לקיש מהא דתני ואם בעלו קנו³.

והנה אהובי אחי כל זה כתבתי בחפזון בלי עיון כלל כי אני טרוד מאד, ולא כתבתי זה אלא להראות כי חבה יתירה נודעת לי להשתעשע בדברך הנעימים.

כ"ד אחיך הד"ש ומנפה לשמוע תמיד משפעת שלומך
הק' שמואל סג"ל לגרא

ע"ש, מזה משמע דמשום ניתק לעשה אינו נפטר, דכיון ששרף את הגזילה שוב אי אפשר לקיים מלות עשה דוהשיב את הגזילה. ועיין ברמב"ם זכ"ג מהלכות מלוה ולוה הלכה ד' ובהשגת הראב"ד (ובכסף) [ובמגיד] משנה שם. אף בתוס' במסכת מכות דף ט"ז ע"א דה"ה התם, כתבו לפרש מה דקאמר בגמרא התם אימא בתשלומין, היינו דכל זמן דאימא בתשלומין לא משכח בלאו דגזול בטרול העשה, ע"ש². אמנם נראה לי דאפילו לשיטת התוס' דעשה הוא תיקון הלאו, היינו דלא לקי משום דהוה ניתק לעשה, אבל מ"מ נריך כפרה דהרי עבד איסורא שציער את חצירו בגזול שגולו, וזה האיסור כבר נעשה ולימא בחזרה אף שמשלם הגזילה, ועל זה אמרינן במס' צבא קמא דף ס' ע"ב תבול ישיב רשע גולה ישלם [יחזקאל ל"ג, ט"ו], אע"פ שמשלם רשע הוא, וכן פסקינן בשו"ע חו"מ סימן שנט"ט ס"ב, ע"ש. וא"כ האיסור שעשה בגזול את הבהמה כבר עבר ולימא בחזרה, ואפילו הכי מקשינן גזול דומיא דפסח ואף דדיעבד אינו יוצא ידי קרבנו, והוא הדין בכל מלואה הצאה בעצירה דליף לה מהך הקישא דלא יצא דדיעבד אף שכבר נעשה האיסור וליה תקנה, ושפיר מקשים התוספות ממנה של טבל דלא נריך קרא ותיפוק ליה משום דהוה מלואה הצאה בעצירה. ותוספות שכתבו שם לחלק דבולבז של אשירה לא הוה מלואה הצאה בעצירה דלאו מחמת העצירה צאה לו המלואה, אין ענין לסדרתך כלל, ובמנה של טבל המלואה שעשה דהינו האכילה וכן בלולב הגזול צו"ט ראשון, המלואה צאה לו ע"י העצירה, דאי לא היה אוכל המלואה של טבל או שלא היה גזול הלולב לא היה יכול לקיים המלואה, וכן הוא בחורש צו"ט, דאם לא היה חורש לא היה יכול לקיים מלות כיסוי הדם, כמו שכתבו התוס' במס' פסחים דף מ"ז ע"ב דה"ה אחריתה וכו', ע"ש.

והנה אהובי אחי עיינך תראינה בתשובה אשר התחיל אחמ"ו הגאון ז"ל לכתוב קונטרס מיוחד על עניינים האלה ולא הספיק לגמרו, ואני כתבתי מדעתי לפי מיעוט ערכי להשלים הענין >עיינ לעיל בתשובה סימן קל"ג וקל"ד<, ושם ביארתי דשמואל ור' יוחנן פליגי בזה אי במלואה הצאה בעצירה אינו יוצא אף דדיעבד, וכתבתי שכן הוא דעת הרמב"ם דאינו יוצא אף דדיעבד. אקוה כי דברי ימצאו חן בעיניך. ועכ"פ יש מקום לדברך לקיים דברי הריב"א בתוס' במס' חולין דף קמ"א ע"א, אליבא דשמואל דסובר דמשום מלואה הצאה בעצירה אינו אלא לכתחלה ודיעבד יוצא ידי מלואה. ואף שיש לפקפק על זה ולהקשות דמאי פריך הש"ס בפסחים שם לרבה אי אמרינן הואיל אחריתה לא ליחייב, ומאי קושיא דלמא סובר רבה כר' יוחנן דמלואה הצאה בעצירה אפילו דדיעבד לא יצא ואין כאן מלות כיסוי כלל, דלא יצא משום מלואה הצאה בעצירה בחרישה צו"ט. מ"מ יש לדחות ולומר, דהייטא דקוגיא שם קאי אף אליבא דשמואל,

2. עיין לעיל סי' צ"א ד"ה לפי זה, ובמהדו"ת יו"ד סי' ע"ז. 3. עיין דורש לציון דרוש ט' ד"ה העולה מזה דמה וכו', ובמהדו"ת אבה"ע סי' נ' בהגה"ה.

יכולין להיות שני לא בחולין ולא בתרומה, ומפרך ק"ו אין כאן, שאנו אומרים אהני ק"ו ואהני דיו, אהני ק"ו שיטמאו משקין אוכלים של קדשים, ואהני דיו שלא יטמאו עצים ולבונה וכלים. ואין להקשות לפי זה איך כתבו התוס' בד"ה לא לישתמיט וכו', דמשכחת רביעי בקודש ע"י עצים ולבונה, והרי כאן ג"כ איכא למימר דיו שלא יטמא אלא דבר שכינצא בו יכול להיות שני בחולין ושלישי בתרומה. נראה דשאני רביעי כיון דלא משכחת לה כלל בענין אחר רק ע"י עצים ולבונה, אם כן אי אמרינן דיו מפרך ק"ו.

וגם על גוף החידוש שחידשתי דכלי הקודש יקבלו טומאה אפילו מראשון ושני דלא גרעי מעצים ולבונה, השיב

בני הרב החריף ושנון מאוד מוהר"ר שמואל נ"י שאין הנידון דומה, ועצים ולבונה אף שאינם מאכל אדם הם אכילת מזבח ולכן אתרבי מזהבשר, משא"כ כלים אף שהם כלי שרת אינם אישים למזבח, וכיון דלא שייכא בהו אכילה כלל לא אכילת אדם ולא אכילת מזבח לא אתרבו מזהבשר. ואמרתי ישמח לבי בחכמת בני כי סברא ישרה מאד, ואמרתי על עצמי דנפק ממך טעמא מאלפך, ואעפ"כ לא דחיתי סברתי לחלוטין, שהרי במנחות דף ק"ב ע"ב כשהקשה לר' שמעון דכל העומד לישרף כשרוף דמי פרה ופיגול מ"ט מטמאי טומאת אוכלין עפרא בעלמא נינהו, משני ג"כ דחיבת הקודש משוי להו אוכלא, והרי הני אינם שוב אכילת מזבח וגם לא אכילת אדם דעפרא נינהו, ואפילו הכי משוי להו חייבת הקודש אוכלא, ועיקר הדבר תלוי שיהיה דבר עב וגוש וקשה כעין אוכל, כמו"ש התוס' בחולין דף ל"ו ע"ב בד"ה עצים ולבונה, יעויין שם. והדבר צריך תלמוד כי מצד הסברא דברי בני ברורים בטעמן ע).

(קלד) תוספות ד"ה ניתני נמי וכו', וה"ה דהוי מצי למימר וכו' קרי כאן והבשר

אשר יגע וכו'. עיין לעיל מה שכתבתי בסי' קכ"ד, ולפי דברינו נדחית קושיא זו, עיין שם ודו"ק. ועוד נלע"ד לתרץ קושיית התוס' על פי מה שכתבו התוס' לעיל דף י"ד ע"ב בד"ה ואילו הכא, שנשארו בתימא דשלישי דטבול יום יעשה רביעי בקודש מק"ו ממחוסר כיפורים, יעויין שם. והנה התוס' שפיר הקשו, שהרי באמת חזינן דשלישי של טבול יום אינו עושה רביעי בקודש, שהרי בסוטה דף כ"ט ע"ב אמר ר' יוחנן על דברי ר' יוסי טעם בריבי אינו יודע דאיכא למימר אוכל הבא מחמת טבול יום יוכיח, יעויין שם. אבל עכ"פ יש מקום לפרש דברי ר' יוסי דרוצה באמת לפסול לרביעי בקודש אפילו ע"י אוכל הבא מחמת טבול יום בקל וחומר ממחוסר כיפורים כקושיית התוס', וטבול יום שעושה שלישי בתרומה, היינו מדכתיב הערב שמש לתרומה אפילו בכלים והוא רק לגניעה, אם כן הכלי שהוא טבול יום פוסל התרומה. אבל לא מצינו שנקרא טמא שנימא שיעשה רביעי בקודש מדכתיב והבשר אשר יגע בכל טמא, ואיצטרך לזה ק"ו, ואם כן לא הוה מצי לאוכוחי דר' יוסי לא סבירא ליה מדאיצטרך ק"ו, דיש לדחות דהק"ו אתי לשלישי מחמת טבול יום שיעשה רביעי, ולכן הוצרך להוכיח מדלא תני נמי רביעי בתרומה. וכיון שכבר מוכח דר' יוסי לא סבר כר"ע, שוב באמת אמרינן דר' יוסי לא קאי כלל על שלישי של טבול יום.

לקיש לשרוף קמבעיא ליה, מכלל דחיבת הקודש דאורייתא, ודריש לה מזהבשר אשר יגע בכל טמא כמפורש שם, ואם כן אפילו מראשון ושני עצים ולבונה מקבלים טומאה, וכדאמרינן כאן מי לא עסקינן דנגע בשני, ואם כן גם בזה כתיב והבשר לרבות עצים ולבונה, וממילא דגם טבול יום פוסל עצים ולבונה כשם שפוסל בשר קודש, וכיון דגוש עץ של הקודש מקבל טומאה מראשון ושני, ואטו כלי עץ בשביל שהוא כלי יהיה גרוע מגוש עץ בעלמא, ודל חשיבות הכלי ממנו והרי הוא עץ אפילו הכי מקבל טומאה מראשון ושני. ומה שאמרו אין כלי מקבל טומאה אלא מאב הטומאה, היינו בכלי חול אליכא דכולי עלמא, או בכלי קודש לרב אשי דאמר לקמן דף ל"ה ע"א דוהבשר לרבות עצים ולבונה הוא מעלה בעלמא ומדרבנן, וכמו שפירש רש"י בשמעתין בד"ה אלמא קסבר וכו'. ואם כן דלמ"ד עצים ולבונה הוא מן התורה, גם כלי קודש מקבל טומאה אפילו מראשון ושני וגם מטבול יום.

ולפי זה כשם שסבר ר' יוסי דמשקין לטמא אוכל בקדשים הוא מן התורה מק"ו, הכי נמי משקים לטמא כלי של קודש הוא מן התורה מק"ו זה עצמו מה טבול יום ומחוסר כיפורים שמתרים בחולין פוסלין בקדש אפילו כלי דלא גרע מעצים ולבונה, משקים שפסולים בחולין אינו דין שיפסלו כלי של קודש, ואיך קאמר ר' יוסי לכלים טהורים. אלא ודאי דלכלים טהורים דקאמר ר' יוסי היינו דאיכא כלים שהם טהורים דהיינו כלי חול, ואם כן לאוכלים טמאים היינו אפילו אוכל חולין. ולפי זה שפיר קאמר רשכ"ל ר' יוסי בשיטת ר"ע רבו אמרה וליה לא ס"ל, והיינו ריש לקיש לשיטתו דסובר והבשר לרבות עצים הוא לימוד גמור מן התורה, ולכן ריש לקיש לשיטתו באמת מפרש לעיל דף ט"ו ע"א מדבריהם דר"א ור' יהושע ולא ס"ל אוקימתא דר' ירמיה, אבל ר' ירמיה סבירא ליה כרב אשי דוהבשר לרבות עצים הוא מעלה דרבנן, ומדאורייתא אין עץ מקבל טומאה אפילו בעצי קודש, ולדידיה שפיר אין כלי מקבל טומאה אלא מאב הטומאה אפילו בקדשים. ושפיר אמר ר' יוסי לכלים טהורים, דבכלים לא משכחת שיהיו טמאים אפילו בכלי שרת. ולאוכלים טמאים, היינו שיש אוכלים שהם טמאים דהיינו תרומה וקדשים דילף להו בק"ו, ור' יוסי לשיטת עצמו אמרה, ושפיר קאמר ר"מ לשיטתו ור' יוסי לשיטתו.

(קלג) כל זה עלה במחשבתי בראשית העיון, והדרנא בי, דאפילו אם כלי קודש מקבל טומאה מראשון

ושני דומיא דעצים ולבונה מן התורה, אפילו הכי במשקין ליכא ק"ו שיטמאו כלים או עצים ולבונה אפילו בקדשים, שהרי שרשו ועיקרו של הק"ו הוא צומח מן החולין, מה טבול יום שמתור בחולין או מתרומה מה מחוסר כיפורים שמתור בתרומה וכו', ומק"ו זה אין ללמוד אפילו משקה ראשון שיטמא כלים או אפי' עצים ולבונה בקדשים, דאנו אומרים דיו בחולין, ואין משקה יכול לטמא בקדשים אלא דבר שראוי להיות שני בחולין או שלישי בתרומה, אבל דבר שאינו יכול להיות שני בחולין ולא בתרומה אין להביא מק"ו זה, שאיך תאמר משקה שפסול בחולין אינו דין שיטמא בקדשים, אנו אומרים שיטמא בקדשים דבר שיכול להיות פסול בחולין ותרומה, לאפוקי כלים ועצים ולבונה שאינם

(ע) ע"י במנחת חינוך מצוה קטא אות י"ח שהאריך להקשות על סברת רבינו ומסיק דהעיקר כר"ש עיי"ש. וכן ע"י במצוה קמ"ה אות ו'.

וזו אשר השבתי על קושיא הנ"ל

קושיא הנ"ל אשר הקשה בני ידידי הרב מוהר"ר יעקבאק סג"ל, היא קושיא ענומה ולא הרגיש זה שום אחד מנושאי כלי הרמב"ם. ואמנם הנלע"ד כי סוגיא זו שזכרים דף ט"ז הנ"ל היא אחת מסוגיות הפוכות, כי בזכרים דף ק"א ע"ב הסוגיא להיפך, דקאמר שם בשלמא לרבנן היינו דכתיב היום, אלא לר' נחמיה מאי היום חוצת היום, בשלמא לר' נחמיה היינו דכתיב הן היום, פירש"י כלומר קרבן זה לחוצת היום קרב וקדשי דורות הוא, ואני אוכלן אונן בתמיה, אלא לרבנן מאי הן היום, הכי קאמר הן הקריבו אני הקרבתי, פירש"י ה"ק ליה, דאמרת דלמא באנינות אקרבתי, וכי הן בני שהם הדיוטות הקריבו וכו'. הנה לפי זה הוא להיפך, דמ"ד מפני אנינות נשרפה א"כ הן היום, היינו לחלק בין קדשי חוצת היום שהוא לדורות ובין קדשי שעה, ולמ"ד מפני הטומאה נשרפה אכל לענין אנינות אין חילוק בין שעה לדורות רק החילוק בין יום ללילה, א"כ הן היום הקריבו היינו וכי הן הקריבו, א"כ מפורש שאסור להקריב אונן, אכל למ"ד מפני אנינות, לא נתפרש כלל בהך קרא שום דבר שאסור להקריב אונן, רק איסור אכילה לאונן בקדשי דורות. וכבר הרגישו בזה התוס' שם דף ק"א ע"ב, דסוגיא זו סותרת לסוגיא דלעיל דף ט"ז, כמ"ש התוס' ד"ה בשלמא, והתוס' באמת הפכו הגירסא כאן בדף ק"א ע"ב, אכל הרמב"ם סובר כיון שע"כ נריך להפך חד מהסוגיות, אחז עקר סוגיא דכאן דף ק"א, ולעיל בדף ט"ז ע"ב גרים להיפוך, וכך הגירסא שם לדעת הרמב"ם, אלא מהן הקריבו וקסבר מפני הטומאה נשרפה, והיינו ממש כמו כאן דף ק"א ע"ב, וכל דברי הרמב"ם נכונים.

אולמא, ופשיטא שאין הזיקה נדחה ונריכה חלילה, שהרי שפיר קרינן זה עולה ליצום שאם נעל קנה, וסובר הרמב"ם דמוקמינן קרא על מסתבר טפי, על אלמנה מן הנישואין שיש בה עשה ולא תעשה, וגלי רחמנא ליצום זהדיא שאינה עולה ליצום, אכל בשאר עשה ולא תעשה, אולי גם הרמב"ם מודה לסברת ריב"א², שהאי לא תעשה כמאן דליתא.

ואחרון חביב אכתוב קושיא אחת חמורה, שהקשה בני הגדול הרב המופלג המושלם בכל מעלות מוהר"ר יעקבאק סג"ל, ומה שהשבתי לו בשוב הדבר.

וזו לשונו הזהב של בני הנ"ל. הרמב"ם ז"ל פ"ב מהל' ביאת מקדש הלכה ז' כתב וז"ל, ומנין שעבודת אונן פסולה, מק"ו א"ס נעל מוס כו'. והוא דרשה דתנא דבי רבי ישמעאל במסכת זכאים דף ט"ז [ע"א], ושם אמרו בגמרא דאיכא למפרך ומסיק שם דאמי במה נד וכו', אף אני אביא אונן שמוהר ואם נעל חלל, ומקשה בגמרא היכן מוהר, ומסיק מהן הקריבו וקסבר מפני אנינות נשרפה, ובמסכת זכאים דף ק"א ע"ב אמרו שם בגמרא, למ"ד מפני אנינות נשרפה, היה להם לאוכלה לערב, ומשני קסבר אנינות לילה מדברי תורה. הרי דאי אמרינן דאונן חלל אמי נק"ו מנעל מוס, ע"כ לומר דחטאת אהרן נשרפה מפני אנינות, ואז מוכח דאנינות לילה היא מדאורייתא, ולא כן פסק הרב רבינו משה בן מיימון ז"ל שם הל' ט' בפירוש, ולילה הוא מדברי סופרים. ונ"ע רב לדעתי, ונא להודיעני בזה דבר מה.

10/08/2018 10:08

סליקו התשובות השייכות לחושן המשפט, ובוה החבור נשלם, בעזרת בורא עולם, ותהי השלמתו ביום שנכפל בו כי טוב, שמנה ועשרים יום בחדש העשירי הוא חודש טבת שנת תקל"ז לפ"ק, פה פראג.

אמר המחבר אודה ה' מאד בפי ובתוך רבים אהללנו, אשר עד כה הביאני, ורב טוב גמלני, וחסד חנם חנני, וחזק את ידי, להוציא לאור מעבדי, כה יגמור חסדו בעדי, להשלים יתר חיבורים אשר עמדי, ולראות כל זרעי כלם שלמים בעבודתו, ובלימוד תורתו, אמן.

ויען כל עיקר מחשבתי בהוציא החבור הזה לאורה הוא להיטיב עם הקטנים ממני וצריכים לסברתי, ואולי ירבה עליהם טורח החיפוש ונמצא לריק יגיעתי, לכן עשיתי מפתחות³ אשר בהם רשום בקיצור מכל תשובה שורש החדושים אשר בתשובה ההיא, ויוכל המעיין למצוא שורש מבוקשו בקיצור, ומשם שוב יהיה נקל להמעיין אח"כ לראות בגוף התשובה מקור הדברים. וה' יהיה בעזרי להצילני מכל מכשול ושגיאה, ויראני מתורתו נפלאות, ומהרה נזכה לקץ הפלאות, אמן.

[נשלם חלק חושן משפט מהדורה קמא]

יעקב יבמות כ' ע"ב בד"ה גזרה, שו"ת מלבושי יו"ט ח"א סי' י"ט, אמרי משה סי' ו' אות י"ג, קהלות יעקב יבמות סי' ט"ו. ובעיקר דברי הריב"א עי' בספר המפתח פ"ו מיבום ה"י, פ"ג משחיטה הי"ט, ופ"ג מנדרים ה"ו. 3. המפתחות נדפסו אחר הלקוטי הערות.

2. עיין מהדו"ת יו"ד ריש סי' נ"ג ד"ה ומה שהקשה, ובהגה"ה מבהמ"ח שם, ובאור"ח סי' קל"ה קל"ו. ועי' שו"ת שאגת אריה סי' ל"ג ובקונטרס אחרון שם, ברוך טעם דין עשה דוחה לא תעשה דין ד' פ"ד, שו"ת חמדת שלמה אור"ח סי' ל"א. שו"ת כתב סופר אור"ח סי' קי"ד ד"ה וכו'. ישרש